

Előfizetési feltételek:

Széküldéssel	
helyben vagy vidékre postán:	
Egy hóra	40 kr.
Negyedévre	1 ft — kr.
Félévre	2 ft — kr.
Egész évre	4 ft — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei társadalmi épület), hova a hirdetések és az előfizetési díjak küldendők.

Egyes szám ára 10 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos petisorsért egyszer	6 kr.
Háromszor és többször	4 kr.
Nyitór 4 hasábos petisorsért	20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és nyitórért	30 kr.
Reclamek soronként	1 ft.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei társadalmi épület)

Kéziratok vissza nem küldetnek.

TÁVIRATOK.

A fővárosi tűzoltóság ünnepe.

Budapest, nov. 17. (A „H. É.” ered. távirata) A fővárosi hivatásos tűzoltóság szép ünnepet ült vasárnap délelőtt. Ekkor adta át a törvényhatóság f-je az újonnan épült központi tűzoltókaszárnnyát rendeltetésének s ugyanekkor ünnepelte a fővárosi tűzoltóság alapításának negyedszázados évfordulóját. Az ünnepélyen díszes közönség jelent meg.

Vonatósszeütközés.

BUDAPEST, nov. 17. (A „Hétfői Értesítő” eredeti távirata.) A hatvani vasúti állomásonál egy tehervonat belemért az ott álló személyvonatba. Két kocsit teljesen porrá zúzódott. Farago Imre zárfekező pedig súlyosan megsérült, mert a két összeütköző vonat közé került. Több sebesülés nem történt. Az igazgatóság megindította a vizsgálatot.

A ferencvárosi rablógyilkosság.

Budapest, nov. 17. (A „Hétfői Értesítő” eredeti távirata.) A ferencvárosi rablógyilkosság ügyében ma fordulat állott be, a mennyiben a rendőrség tegnap délelőtt Ócsáról azt a táviratot kapta, hogy az ottani csendőrség a gyilkosságot követő éjjel két gyanús embert fogott el, a kik az utcán csavarogtak és a csendőrség felszólítására nem tudták magukat igazolni. Megmotózták őket és mindkettőjüknél töltött revolvért találtak, melyből több lövés hiányzott. A gyanúsított egyéneket felhozták Budapestre, a hol a főkapitányság büntetőben elcsukták őket. Kiletüket a rendőrség egyelőre titokban tartja a vizsgálat érdekében.

Gyujtogató gyermekek.

Nagyszombat, nov. 17. (A „H. É.” ered. táv.) A pozsonymegyei Alsó-Dióson két hét éves fiú egy pajta tövében játszott, miközben tüzet raktak, mely csakhamar lángba borította a szomszédos gazda épületeket és pajtákat, hol sok takarmány volt összehordva. A tűz elhamvasztott 8 pajtát, 10 gazdasági épületet és hat lakóházat. A kár 6000 frtra tehető.

Eltűnt joghallgató.

Budapest, nov. 17. (A „Hétfői Értesítő” ered. távir.) Materai Antal sátoralja-újhegyi 19 éves joghallgató folyó év szeptemberben jött Budapestre, a hol az egyetemen beiratkozott. Azóta hozzátartozói nem látták, dacára annak, hogy a rendőrség tüvé tette az egész várost. — Valószínű, hogy valahol a vidéken öngyilkossá lett.

Az Orsz. Magy. Gazd. Egy. közgyűlése.

Budapest, nov. 17. (A „H. É.” ered. táv.) Az Országos Magy. Gazd. Egyesület ma tartotta rendes évi közgyűlését a Köztelken nagy érdeklődés mellett. Andrásy Aladár gróf első elnök üdvözlő a közgyűlést s kimentti Dessewffy Aurél gróf elnököt, a ki elfoglaltsága miatt nem jöhetett el. A szokásos jelentések után a költségvetésnél dr. Csillag Gyula szólalt fel, indítványozván, hogy a kongresszusi kiadványok árát 5 frtra szállítsák le. Az indítványt a választmányhoz tették át. Kirchner Lajos egyesületi pénztárost ez állásban megerősítették. Elnök aztán kihirdeti a választások eredményét. A kisorsolt 15 választmányi tag helyére megválasztották: Darányi Ignác dr., Darányi Gyula dr., Teleky Aurél gróf, Libits Adolf, Lukács Antal, Wittmann János, gróf Zichy Aladár, Galgóczy Károly, Egan Ede, Kállay András, Liptay István, Losonczy Mihály, Szegedi György, Steiger Gyula és Szilárdy Ödön.

HIREK.

* **A királyné nevenapja.** Ő Felsége a királyné nevenapján a f. hó 19-én reggel 9 órakor a róm. kath. székesegyházban hálaistentisztelet lesz. A „Biharmegyei és nagyváradai nőegylet” elnöknője, Özv. Br. Gerliczy Felixné felhívja tehát az egylet tagjait, hogy az istentiszteleten leendő megjelenés végett lakásán szíveskedjenek összegyűlni.

Két gyilkosság egy napon.

Amíg a város intelligens polgársága uszott az örömben, addig a pálinka, meg a durvaság beszennyezte a szép jubileumi napot.

Két gyilkosság történt tegnap Nagyváradon, melyről tudósítunk a következőket írja:

A „Csuka” korcsmában Kók József gépkovács meg a felesége szombaton este bepálinkáztak és egész éjjel addig vitáztak, míg a mankóra szorult férjett a dühös asszony a mankóval úgy összevissza verte, hogy vasárnap reggelre meghalt.

Dr. Rednik ejtette meg a hullaszemlét, Faludi örmester pedig letartóztatta a gyilkos hitvest, aki tagadásban van, pedig szemtanúk igazolják, hogy ő ütötte agyon szerencsétlen, beteges férjét.

A másik gyilkossági eset részletei még borzasztóbbak:

A Kismagyar-utcában lakott egy Zabolai Juliánna nevű mosónő, aki rendszeren még azzal is foglalkozott, hogy kétes existenciájú egyéneknek olcsó pénzért szállást adott.

Igy került hozzá Baksai Ferenc is, aki már eléggé ismert firma a rendőrség előtt, mert tolonczolva is volt a városból.

Vasárnap déltájban Baksai egy késsel valami husfélét aprított a konyhában, midőn Zabolai Juliánna tudára adta, hogy nem ad neki tovább lakást, mert mindig pálinkázik.

Szó szót követett és a dühös ember a nagy késsel bal melle alatt úgy megszurta a mosónét, hogy az szörnyet halt.

A gyilkosság elkövetése után a tettes megszökött. Dr. Berkovits Miklós kerületi orvos azonnal megjelent ugyan a katasztrófa színhelyén, de csak a halált konstataulta.

A hullát Faludi örmester a bonczházba szállította és a tettes nyomozása iránt is megtette a szükséges intézkedéseket.

* **Elopott pecsétnyomó.** A margittai járás főszolgabírója jelentést tett az alispáni hivatalnak, hogy Sásatele község, Biharmegye Sásatele község feliratu pecsétnyomóját ellopták. A tettest a csendőrség nyomozza.

* **Talált hulla.** Buteszkú János kisjenői volt községi tanítót — mint onnan írják — a „Bonda” nevű patakban halva lelték. A szerencsétlen elmebajos volt, s valószínűleg egy roham alkalmával ölte magát a csekélyvízű patakba. Tegnap ejtették meg az orvos-rendőri vizsgálatot.

* **Rablók a wolfi korcsmában.** Vasárnap este hét óra után nagy rettegésbe ejtette Lang Jakabot, a wolfi korcsmárost és családját, három rabló, akik a lakásba hatolva, revolvért szegeztek Lángra és pénzt követeltek. Lángné nem vesztvén el bátorságát, kifutott az utcára és segítségért kiabált, mire a támadók elugrottak. A rendőrség gyanúkok alapján ma reggel letartóztatta Székely Gábort, ki a Rimanóczy gyárban van alkalmazva. A másik két rablónak is nyomában vannak.

* **Vasúti sorsa.** Vasárnap délelőtt egy napszámos emberrel baleset történt a vasúti pá-

lyaúdváron. Amint a gép előtt homokot hintett a sinekre, az ujjai a kerekek alá kerültek és szétnyomták azokat. A megsebesült embert azonnal gyógykezelés alá vették.

Nagyvárad város polgármesterének jubileumát ünnepelte tegnap a mi közönségünk.

Ünnepelte azt a férfit, aki husz éven keresztül mint polgármester érdemeket szerzett magának az oly imponáló módon megnyilatkozott szeretetre és ragaszkodásra, melynek Rádli Ödön, városunk leghíresebb szónoka a banketten gyönyörű beszédében szünni alig akaró tetszés-nyilvánítások között kifejezést adott.

Ilyen alkalomból hirlapírói szokás az ünnepeltnek életrajzi adatait átadni a nyilvánosságnak, mi nem tesszük két okból: először azért, mert rövid idő előtt már közzétették azokat Nagyváradon egy naptárban, másodsor azért, mert feleslegesnek tartjuk ismertetni Sal Ferenczet Nagyváradon és Biharmegyében, Sal Ferenczet, kinek egész élete mindenki előtt nyitott könyv.

A jubileum tulajdonképpen már szombaton vette kezdetét, amikor a tűzoltó-egylet kellemes meglepetésben részesítette a polgármestert. Fáklyafény mellett diszfelvonulást rendezett az ünnepelt tiszteletére, amit ő szép szavakban köszönt meg és kiemelte a tűzoltók üdvös működését, melyet a polgárság érdekében tűzveszélyek és árvizek alkalmával több ízben tanúsítottak.

Lobogó-erdőt lehetett látni a főbb utcákon, melyekről vasárnap tíz óra tájban csak úgy rajzott az ünneplő közönség a közgyűlési terembe, hol a jubileum kezdetét vette.

A lépcsőház szép virágokkal és szőnyegekkel volt diszítve; ünnepies ruhába öltözött rendőrök szalutáltak az érkező vendégeknek és bizottsági tagoknak, akikkel szemközt egy épen akkor egybekelt boldog házaspár és kísérete találkozott.

A közgyűlési terem csakhamar zsúfolásig megtelt. A bizottsági tagokon kívül megjelentek a róm. kath. és a gör. keleti klérus képviselői, az az orthodox és neolog hitközségek, a hivatalok, egyletek és a vármegye küldöttei; utóbbiak diszmagyarban.

Dr. Beöthy László főispánt és br. Dóry József nyug. főispánt a közönség hatalmas éljenekkel fogadta, mely tüntető tapsokba csapott át, midőn az ünnepelt polgármester a főispán megnyitóját után az érte ment küldöttséggel a terembe lépett.

A közgyűlés.

Hlatky Endre, midőn az éljenek és tapsok lecsillapultak, a törvényhatósági bizottság nevében okos beszédben mutatta ki, hogy mennyit haladt a város husz év alatt és nem hízalégsből, de

kötelességből konstatálja, hogy ezen haladás Sal Ferenc érdeme, akit mindenkor az igaz meggyőződés és a város érdeke vezetett cselekedeteiben.

Beszéde végén indítványozta, hogy a diszközgyűlés a felsorolt vívmányokért jegyzőkönyvileg fejezze ki köszönetét a polgármesternek.

Ismét zugó éljenek következtek, melyeket Kunyhósy János bizottsági tagnak felszólalása szakított félbe, aki a tőle megszokott ékesszólással hangsúlyozta, hogy ő tizenöt év óta tagja a törvényhatósági bizottságnak és Sal Ferenc polgármesternél mindenha három nemes tulajdonságot tapasztalt: tiszta kezűséget, okos, takarékos gondolkodást és igazságos felfogást minden árnyalattal szemben.

Mint politikai ellenfél e szép napon ő is meghajtja lobogóját az érdemes férfiú előtt és azt indítványozza, hogy a Hlatky bizottsági tag szép beszédje egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétesse és az az utca, ahol most Sal Ferenc lakik, az ő nevéről Sal-utcának neveztesse el.

Természetes, hogy ez a szép beszéd is megtette hatását és újra csend csak akkor állott be, midőn

Sal Ferenc polgármester szólalt fel. Bevallja, hogy nem várta, de azért rendkívül jól esett neki az óváció, melyben részesítették. Teljesen elrészeltülve, könnyes szemekkel jelentette ki, hogy ő nem tett egyebet, mint ami kötelessége volt. A sikerek, melyekre hivatkoztak, azoké, akik őt önzetlenül támogatták munkálkodásában. Megköszönve a bizalmat, újabb tüntetések kísérték záró szavait.

Beóthy László főispán az indítványok értelmében azon megjegyzéssel mondta ki a közgyűlés határozatát, hogy bár mindig örömmel foglalta el azt a helyet, amelyről a parlamenti színvonalon álló tárgyalásokat van hivatva vezetni, kétszeres örömet tölti el ma, midőn oly férfiú érdemeinek megörökítését kell a közgyűlés nevében határozatiilag kimondania, aki nemcsak tisztviselője, de szerető atyja volt Nagyvárad városának.

Ezután elnöklő főispán a közgyűlést a közönség éljenzése közben berekesztette.

Az ajándékok.

Rác Mihály városi főjegyző tisztviselő társai nevében szólott a nemeslelkű főnökhöz: Nem akar ismétlésekbe bocsájtakozni, csak azt jelenti ki megbízói nevében, hogy ők még hatványozottabb mértékben érzik a polgármester iránt tanusított szeretetet és annak zálogául átnyújtotta neki a lapokban már annyiszor ismertetett diszalbumot, melyben a városi tisztikar arcképei vannak.

Átnyújtották még ezután a jubiléusnak a mérnöki hivatal ajándékát; azt a térképet, melyen feltüntetve vannak azon alkotások, melyek az ő husz éves polgármesterségéhez fűződnek.

Majd Mezey Mihály és Hoványi Géza a polgárság aláírásaival ellátott üdvözlő iratot aján-

lotta fel a polgármesternek, mint a második közvéleménynek megnyilatkozását. Nemcsak a törvényhatóság — ugymond, — de a polgárság is osztozik a mai örömben és ezen felirattal kívánta Nagyságodnak tudomására adni szeretetét; egyben a városi árvaház részére Sal-alapítványt is létesített a mai jubileum emlékére.

A polgármester úgy a tisztikarnak, mint a polgárságnak kifejezte köszönetét az óvációért s azt a nemes kijelentést tette, hogy ő mindig a polgárság támogatásában találta és keresi jövőben is erejét. Kérte, hogy legyen ez a polgárság ezután is hű multjához, legyen munkás, takarékos, ne nézze, kikinek a gyermeke, hanem tisztelje és partfogolja azokat, akik dolgoznak.

A polgármesternek ez a kijelentése frenetikus, viharos tetszést aratott.

A küldöttségek fogadása.

Ezután a polgármester a küldöttségeket fogadta, akiknek röviden ugyan, de sok okos dolgot válaszolt a hozzá intézett szavakra; ezek közül feljegyeztük az érdekesebbeket:

Pokorny altábornagy vezette a katonai küldöttséget, aki szép beszédben méltatta a polgármester azon érdemeit, amelyeket a polgárság és katonaság között fennálló szoros barátság létesítése körül szerzett magának. Jólleső örömmel jelentette ki, hogy Nagyváradon a katonaság teljesen otthonosan érzi magát.

A polgármester ígéretet tett, hogy jövőre is igyekezni fog a jó egyetértést fentartani.

Pável Mihály gör. kath. püspök külön tiszteltette a polgármestert, aki megköszönte neki azt a 10,000 forintot, melyet a vízvezeték előzetes munkálatainak költségére nagylelkűen felajánlott.

A premontrei-rend küldöttsége előtt azt hangsúlyozta a jubiléus, hogy Isten után ennek a derék rendnek köszönheti haladását.

A kereskedelmi és iparkamarának tulajdonította, hogy utóbbi időben a város forgalma örvedetesen emelkedik.

Az ipartestületnek egy rövid, de jóindulatu tanácssal válaszolt: **Dolgozzatok!** a munka nemesít.

A szállodások, vendéglősök, hormérők, kávé-sok és pinczeregylet küldöttségeinek, akik ezer korens alapítványt tettek az örömnapp alkalmából a városi árvaház javára, azt válaszolta: **minden szónál szebben beszél a tett!**

A gratulációk.

A jubileumi alkalmából következőktől érkeztek üdvözlő sürgönyök: Lukács Sándor, Lukács Lászlóné, özv. Lukács Györgyné Budapest, Wertheimstein Alfréd, Leszkay szintársulata Arad, Szabó Albert, ifj. Lukács György, Königswarder Herman, dr. Grósz Emil, Örley Béla, tszéki elnök, Ormódy

Lajos vezérigazgató Debreczen, Stolz főorvos Kassa, Mütter Ferenc, Komlóssy Pál, Konrád Márkné, Róth Mór és neje Bécs, Nagy Gyárfás és neje Budapest, Csathó Feri és családja, b. Gerbiczy Feri, Wiener Jenő, Irén, Vidovich Bonaventura, dr. Ödönffy Miksa, Delli Emma, Deák főkapitány Kolozsvár, Nagy Móricz és neje. Ezen kívül számos gratuláló levél:

Tisza Kálmán, Schlauch bibornok, Szabó János gör. kath. püspök, Biharmegye közönsége, Goldis János püspökségi helynök, Bornemissza István képviselő, dr. Imrik Péter táblabíró (verses üdvözlét), Balogh Ferenc debreczeni jogtanár, Szatmári Mór hírlapíró, Zajnay János, Benedek Ferenc járszói prépost, Községi polgári leányiskolai tanítói kartól stb.

A banket.

Az ebéd pont egy órakor vette kezdetét; jelen volt azon a város színe-java.

Sal Ferencet megérkezőkkel éljenekkel és a Rákóczy-indulóval fogadták.

Legelőször dr. Beóthy László főispán mondott remek pohárköszöntőt Ó Felsége a királyra, amit a közönség állva halgatott végig és megéljenezte.

A második szónok Rádli Ödön volt.

Mély figyelem, többször helyeslések és tapsok által félbeszakított szónoklata — szándékosan irjuk így — valósággal elragadta a hallgatóságot s talán ez okozta azt a helytelen türelmetlenséget, melyet dr. Persz Adolf, a „Tiszántul” szerkesztője ellen tanusított, amidőn közvetlen Rádli után poharat emelt a Sal Ferenc egészségére.

Sebestyén Lajos, a harmadik szónok is csak nagy zivaj közepett mondhatta el szép toasztját.

Palotay László pohárköszöntője keltett ezután általános figyelmet és viharos tetszést, mert poharát a karzaton jelenlevő polgármesternére üritette.

A közönség ekkor felállott és poharát a magasba emelve a karzat felé fordulva sokáig éltette Sal Ferencét, aki kedvesen integetve köszönte meg a nem remélt és nem várt óvációt.

Sal polgármester Tisza Kálmán egészségére ivott és ezután a társaság kevés idő múlva eltávozott a tereméből.

Kivilágítás és szerenád.

Este hat óra tájban a Szent-László-téren nagy közönség fáklyával és zenével várta a jubiléus polgármestert, aki a Fekete Sas erkélyén meg is jelent.

Dr. Márkus László a szabad város szabad polgárai nevében üdvözölte Sal Ferencet zugó éljenektől kísért magvas beszédben, mire a polgármester megköszönte újra az óvációkat és testvéri összetartásra kérte a polgárságot.

A dalárda végül katonazene-kísérettel énekelte a „Szózatot”, mely után a szépen kivilágított utcákon vonult el a fáklyámenet.

A „HETFOI ÉRTESETŐ” TÁRCZÁJA.

Gyáva becsület.

— A „Heti Értésítő” eredeti tárczája. —

Irtá: **Gara Ákos.**

A nagy ebédli fényben uszott. A csillárok vakítóan ragyogtak, a terített asztalokon csak egy csillogott a sok ezüst és majolika. A vendégek már mind helyet foglaltak s kezdetét vette a kedélyes vacsora, a mely ilyenkor — lakodalom előtt való estén — olyan mulatságosan szokott végződni. A fogások után megkezdődtek a szellemes tosztok az új párra, a násznagyokra, az örömszülőkre s rendszeren az éjfélutániig tartó táncz fejezi be a „murit”, a mely voltaképen a lakodalom előestéje. Oh, az új rend semmit sem változtat a dolgon, a hol van miből, ott folyik a dinom-dánom, habzik a pohár s tánczra perdül a násznép!

A szép Margit boldogan ül vőlegénye Alpári Sándor mellett s mosolyogva hallgatja a tréfás öreg urakat, nagybácsikat és atyafiakat, a kik különféle variációkban üritik poharukat az új pár egészségére. Majd a család egy fiatal tagja áll fel s csinos beszédben élteti az örömapát, a boldog Radványi Antalt, a ki a társadalom köztiszteletben álló tagja, családjának igazi disze és mintaképe.

Ez a minta-ember most elveszi méltó jutalmát, férjhez adja egyetlen leányát, a kiért úgy rajong, és pedig olyan derék férfiúhoz adja, a ki minden tekintetben méltó az apósához.

A beszéd zajos tetszésben részesül, a szónoknak melegen gratulálnak a férfiak és hölgyek mindnyáján koczintani akarnak az ünnepelel örömapával,

de általános meglepetésükre csak akkor veszik észre, hogy Radványi eltűnt a helyéről...

— A szobaleány éppen ebben a pillanatban hívta ki, azt sugva a fülébe, hogy két ur keresi. Kүн ezalatt kínos jelenet játszódott le. Az előszobában egy rendőrtisztviselő és egy rendőr várakozott Radványira, a ki ijedtében halásápadt lett s alig tudott szóhoz jutni.

— Ön ellen feljelentést tett egy fővárosi biztosító-társaság, a melynek a kárára ön, mint a társaság főügynöke évek óta többrendbeli sikkasztást követett el. Ennélfogva felszólítom, hogy a törvény nevében kövessen!

Radványi megtörten állott a rendőrök előtt s alig hallhatóan így szólott hozzá:

— Magam fogok jelentkezni holnap délután a rendőrségnél... Igazolom magam... Csak addig legyenek türelmemmel, a míg egyetlen leányom megesküszik...

— Nem vállalhatok felelősséget önért, szólott szigorúan a tisztviselő. Kövessen azonnal.

Radványi könyörögni kezdett: — Legalább engedjék meg, hogy észrevétel nélkül távozhassunk innen és egy pár sorban bucsuzhassam el a családomtól.

A biztos intett a rendőrnek, hogy kövesse a sikkasztót, míg a kis szobába megy bucsulevelét megírni.

Radványi, amint a mellékszobába lépett, letapta a szegről megtöltött revolverét és mielőtt megakadályozhatták volna, egy lövés dördült el a szobában, egy lövés s a bűnös szíven találva rogyott a kemény padozatra, görcsösen szoritva kezébe azt a hatalmas fegyvert, mely megmentette a szegénytől, a gyaláztatótól s a börtöntől.

Szegény bűnös! Ó maga megmenekült a bün-

tetés elől, de családjára sokkal nagyobb szegénnyel hozott, mintha bűnbánóan állt volna a bírak elé, bevárva, míg igazságosan itélnék fölőtte, s nem súlyosította volna bűnét azzal, hogy halálra ítélte önmagát.

Mit törődött most már ezzel? Nem hallotta családja jajveszkelését, mely kétségbeesve töltötte be a termeket, nem hallotta drága neje és szerett leánya sirását, égbekiáltó panaszát, nem látta, hogy kedvesei reá borulnak, s le akarják csokolni kebeléről azt a tátongó sebet, a mely nekik oly nagy fájdalmat okoz. Nem hallotta, mint suttogtak jó barátai, midőn a rendőrbiztos felvilágosította őket, s mint oszoltak szét vendégei, rokonai, a kik a saját becsületüket féltették a világ szájától. Nem hallotta, hogyan zokogott leánya egész éjszakán keresztül, kétségbeesetten siratva édes apját, a ki ilyen kimondhatatlan fájdalmat okozott neki pár órával esküvője előtt.

Ha hallotta volna, bizonyára leteszi kezéből azt a sötét fegyvert s nem hoz a szegényen kívül gyászt is kétségbeesett családjára.

Szegény Margit! Minő kínokon ment keresztül ez éjszaka édes anyjával együtt! Ki hitte volna, hogy ilyen nagy szerencsétlenség is megtörténhetik velük? Az ő becsületnek hitt, áldott jó atyja, a ki a világ előtt oly nagy tiszteltben állott, a kinek kimondhatatlan öröme volt leánya boldogságában, mert derék, tekintélyes ember a leendő veje: ez a becsületnek hitt ember, ez a szerető apa ajlas bünt követett el, gyaláztatot hozott családjára, árván hagyta leányát, özvegyen a feleségét, hogy ketten osztozzanak a gyászban, a szegényben s a megaláztatásban!

Könnyelmmű apa volt, de talán mégsem egészen bűnös Bizonyára őt is elragadta a társadalomnak

Sal Ferencz jubileumához.

Nagyvárad, nov. 18.

△ Tisztelettel hajlunk meg Nagyvárad polgárságának képviselője: a törvényhatósági bizottság előtt s elismeréssel adózunk nékie azért, hogy polgármesterének érdemeit kellőképpen méltányolta s méltánylatának tüntető kifejezést adott a tegnapi lezajlott ünnepélyben.

E ténynyel Nagyvárad város polgársága beigazolta, hogy az igazi érdemet meg tudja becsülni; a közügy szolgálatában érvényesített buzgalmat, becsületességet, lankadatlán szorgalmat meg tudja honorálni, ha másképpen nem is, hát a mindennel fölérő szeretet, ragaszkodás lélekemelően nemes kimutatásával.

Ha voltak Sal Ferencznek 20 éves polgármestersége alatt egyszer-másszor kellemetlen perczei, vagy órái a város kormányának vezetése közben, a kellemetlen perczek, órák emlékeit bizonyára letörölte lelkéből az a néhány óra, mely alatt Szt. László városának minden rendű, rangu lakossága őt ünnepelte, őt éllette.

Sal Ferencz nemes szívét, jó lelkét ismerve: bizonyosan tudjuk ezt.

A tegnapi megnyilatkozott elismerést ne kicsinyelje tehát senki. Egy város intelligens polgársága részéről történt az s oly férfival szemben, kinek 20 éves kormányzása fordulópontot képez városunk történetében.

Aki tudja, mi volt Nagyvárad ezelőtt két évtizeddel s mivé fejlődött két évtized alatt, annak el kell ismernie, hogy az 1875 nov. hó 11-én polgármesterré megválasztott Sal Ferencz eléggé nem méltányolható sikereket tud felmutatni.

Mert ne feledjük el, hogy a husz év előtti Nagyvárad egy szegényes külsejű város képét mutatta. Alig néhány utcája volt kikövezve, járdával ellátva. Pénzügyi tekintetben ott állott, hogy nehezen volt képes tisztviselői fizetését egyik hónapról a másikra kifizetni. Hitelvesztett lett, mint akár a legrosszabbik gazda, aki csak napról-napra tengődik.

Sal Ferencz legelső nagyszabású ak-

ciója az volt, hogy a hosszú időn keresztül huzódó örök megváltási ügyet egy kedvező pillanatban keresztül vitte. Nagyvárad a saját maga ura lett. Ettől kezdve (1881) beköszöntött a tevékenység kora. Egymás után jöttek létre a legszükségesebb alkotások. A vágóhid, a tűzoltó-irtánya, a ló- és baromvásártér létesítése, a nagypiac rendezése, huszárlaktanya, terrek rendezése, a köröskőpartok, vashidak, járványkórház, utcák nyitása, burkolása, járdákkal ellátása, a vízvezeték, real és polgári iskola felépítése stb. stb.

Nem régen mutattuk ki, hogy a 20 év előtt hitelvesztett Nagyvárad Sal polgármestersége alatt csaknem három milliót volt képes szükséges létesítményekre fordítani. Tervben van a városház, színház s a város általános csatornázása, s a községi iskolák elhelyezésére szükséges épületek fölemelése.

Hogy mindezeket végbevittek, s a még szükséges létesítményeket létesíthetjük: ebben Sal Ferencznek érdemei vannak.

Távol van tőlünk: kicsinyleni a törvényhatósági bizottság tevékenységét, áldozatkészségét, midőn a polgármester érdemeit elismerjük; de meg kell adni, hogy a vezér elég körültekintő, elég óvatos, elég helyes irányt követett a sikerek elérésére.

Mert Sal Ferencz némelykor megtámadott óvatosságát ime sikerek igazolják, olyan sikerek, amelyeket ma Nagyvárad város közönsége elismert az által, hogy ovációt rendezett neki.

A szónoklatok elhangzottak, a fáklyafény kialudt — az igaz. De az ünnepélynek volt egy nagy erkölcsi momentuma és ez az, hogy közügyek terén becsületesen végzett munkát honorált meg elismeréssel városunk egyetemes közönsége.

Tükördarabok.

— A Sal-jubileum alkalmából. —

Hej, nagy volt hajdan — az ellenzék Nagyváradon. Ilyen viszonyok között a testestől lelkestől kormánypartí podesztának nagyon bölcsen kellett viselkedni, hogy a város érdekeit meg tudja védelmezni a közgyűlési terembe is bevonult politikától.

Az anya rémülten ölelte át elalélt gyermekét.
— Az istenért, szólj, Margitom mi történt?
— Ő is elhagyott . . .

A gyermekszoba költője.

A "Hétfői Értesítő" számára fordította:

Krasznainé F. Mari.

A német-francia háború idejében történt. Két párisi elhagyni készült az ostromlott francia fővárost. Az egyik odanyújtotta utlevélét látározás végett egy porosz tisztnek, aki néhány tisztársát és előjáróit szólította magához s megmutatta nekik az okmányt, mire az egyik közülök örömteljes csodálkozásban tört ki: "Ah, Droz Gusztáv ur!" És midőn egy öreg ezredes lépett a csoporthoz és megtudta, kiről van szó, hogy egész bizonyos legyen fölöle, kérdé: "Monsieur, Madame et bébé?"

Ezen kis élményre Droz Gusztáv, a nemrég elhalt francia író bizonyos érthető büszkeséggel gondolt vissza, mert azt bizonyította, mennyire kedvelték hazáján kívül is és hogy: "Monsieur, Madame et bébé" című könyve az egész művelt világban polgárjogot szerzett magának. Tényleg igen sok kézben forgott meg akkor ezen bájos vázlatok gyűjteménye. Bizonyosan több mint százötven kiadást ért el. Az ő művei közül még csak az: "Entre nous" dicsekedhetett hasonló sikerrel. Ez sem összefüggő, önálló mű, hanem könnyed rajzok kötete, egy irodalmi gyöngyfűzér. E két kötet lelegendő volt ahhoz, hogy annak, aki azokat megteremtette, általános hírnevet szerezzen.

Ah, de milyen mulandó dolog a dicsőség! Ugyanazon Droz, kinek fejére ilyen drága babér-

Csakis egy olyan tapintatos ember állhatta meg helyét a vezetésben, mint Sal Ferencz, aki még szívesen adott ellenzéki vacsorákon is meglelt, hogy elsimítsa az ellentéteket, melyek a politika révén furakodtak be a társadalmi életbe és a városi közügyekbe.

Milyen idők is voltak azok. A város főügyésze szerkesztette a "Szabadság"-ot, mely annak idején hatalmas ellenzéki organum volt Biharvármegyében.

A városi főügyész munkatársai is városi tisztviselők voltak és azért a tapintatos polgármester a "térítési kísérleteken" kívül sohasem érezte tisztviselőtársaival, hogy neki ez az állapot sehogysem tetszik.

Csak két ízben jött ki a sodrából.

Egyszer a helybeli katonaság ellen jelent meg egy ártatlan újdonság, melyből a még akkor csak "K. k. Stations Commando" sértést olvasott ki a sérthetetlen katonai hatóság ellen és ártirt a polgármesterhez, hogy torolja meg azt és vegye vizsgálat alá a "Szabadság"-ot.

Sal Ferencz nagyon jól ismerte ugyan a sajtótörvényt, de azért sorba citálta maga elé a szerkesztőség tagjait, hogy kitudja kitől eredt az állítólagos támadás.

Dus László, a felelős szerkesztő mosolygott és nem akart felvilágosítást adni, Rác Miska, a főmunkatárs nem tudta, hogy ki a bűnös, Lukács Gyula, munkatárs meg a sajtótörvényre hivatkozással tagadta meg a feleletet.

Kapta magát a polgármester és legvégén engem fogott vallatón. Mindjárt azon kezdte, hogy édes fiam akarsz-e te a városnál maradni?

Nagyot néztem a kérdésre és elkezdtem számolni a lelkiismeretemmel, hogy tulajdonképpen mit is csináltam én olyat, amiért esetleg le kell mondanom akkor még szerényebb fizetésű állásomról s miután nyugodt volt a lelkiismeretem, kész voltam a válaszzsal.

— Hogyne akarnék és miért ne akarnék tekintetes polgármester ur? (Akkor még nem volt kir. tanácsos.)

— Azért, mert én nem türöm, hogy te a "Szabadság"-ban összeveszítsd a polgárokat a katonasággal.

— Nem én irtam azt, polgármester ur, kérem..

— Hát kicsoda?

Egy kis ideig szembe néztem szeretett főnökömmel és amint levette szemüvegét, majd összeestem attól a haragos villanástól, mely felém áradt azokból a máskor atyai jószágot sugárzó szemekből.

Mindamellett férfiasan válaszoltam:

— Azt nem mondhatom meg, mert becsületbeli kötelesség elhallgatni. Tekintetes polgármester ur is volt valaha újságíró, bizonyára méltányolni fogja hallgatásomat.

A polgármester maga elé nézett egy kis ideig, aztán megint a jószágos ember szólalt meg mint máskor:

az a betegsége, hogy csak a fény, pompa, külsőségek tesznek tanubizonyosságot az ember megelégedéséről, jólétéről. Talán meg akarta csinálni az ostoba világot, hogy családi boldogságát tökéletesnek tartásák. Ki tudja, nem azért áldozta fel magát, hogy családját évek hosszú során minden élvezetben, anyagi jólétben részesítse? Hátha azt hitte, hogy valami szerencsés vállallattal jóvá teheti egész bűnét s akkor nyugodtan élvezheti családjá boldogságát, a melyet élelmességével alapított meg. Valószínű, hogy az apa legyőzte benne a tisztességes embert, de mivel számítása nem sikerült, a világ gazembernek, tolvajnak fogja kikiáltani, a ki gyáva halállal szabadult meg büntetése elől.

Már reggel volt, midőn Margit egy kissé felhagyott a sirással és a keserű visszaemlékezésekkel. Milyen jó, hogy már reggel van. Nemsokára találkozni fog vőlegényével, a ki tegnap este eltávozott a szerencsétlenség színhelyéről. Bizonyára a temetés rendezése után jár. Milyen derék fiu! Még most is tisztelettel viseltetik menyasszonyának atyja iránt. Bárcsak már itt lenne! Kiöntené előtte szive bűjét és panaszát, vigasztalást kérne tőle s rábírná, hogy ne hagyja el ezentúl egy pillanatra sem. Milyen jó, hogy nagy fájdalomában van, a ki szeretettel támogatja. Talán már jön is . . . lépteket hall . . .

Nem Sándor volt. Egy hordár hozott neki levelet.

Vajjon mi lehet abban a levélben? Az anya is bejött, hogy megismerje a levél tartalmát.

Margit merően olvasta a sötét betűket, arca mndjokban elsápadt, ajkai vonaglottak, s a levél kiesett reszkető kezéből.

koszoru hullott, meghalt; elfeledték, elsüllyedt mint egy rég hajótörést szenvedett hajó romja. Egy új nemzedék csak hírét ismerte. Csillaga letűnt a második császárság csillagával. Nem szándékosan, de hajlamait követve, egyike lett a második császárság költői képviselőinek. Eugenia asszonyra és a császári hercegre gondoltak, Franciaország reményteljes gyermekére, ha azon finom aquarelle-kelet élvezték, a melyeket Droz puha, de mégis hegyes tollával leírni tudott.

Volt egy korszak Franciaországban, a midőn a bon ton megtiltotta a szülőknak, hogy sokat törődnek gyermekeikkel. Jean Jaques Rousseau újra felszínre hozta a gyermek-kultuszt. A második császárságnak egy kulturtörténeti árnyalat lett fenntartva: a gyermekszoba, mint fontos elem a legelőkelőbb és legelegánsabb társadalmi körökben.

És mint minden erős áramlat, ez is irodalmi érvényre jutott: egy párisi hetilapban intim vázlatok jelentek meg, merültek fel a családból, Gusztáv Z. aláírással. Az író férfi, asszony és gyermekkel, Monsieur Madame bébé-vel foglalkozott, miután a családi tüzhely idylljeibe egy szemernyi pikantériát, egy szikra ékesszólást is vegyített, azon olvasókat is megnyerte magának, kik különben távol tartották magukat az ilyen olvasmányoktól. A mellett a francziák örülhettek, hogy újra vállalkozott egy nem közönséges tehetségű ember, aki a tagadhatatlanul benső francia családi életet, a szülők és gyermekek között létező gyöngéd viszonyt művésziileg ecsetelni tudja. Jól esett egy Párisban írott és kiadott könyvben egy márt kihalni látszat, rég letűnt hangot újra hallani.

Droz imponált bátorságával, hogy vállalkozott minden félelem nélkül egy eszményt követni, gyöngéd, bájos nyelven, a mely idealizmusát úgy ta-

Csírázni, nőni, virágozni, gyümölcsöt hozni s aztán elenyészni: ime a természet körforgása.

Ha egyes embereknek a felvilágosodásra évek kellenek, az emberiségnek évszázadokra van szüksége.

A felvilágosodás a vallással kezdődik. Az embert a vallásosság tanította meg gondolkodni. Jött aztán a nevelés, mi az ifjúságot a régi dolgok megvetésére képesítette; majd megszületett a filozofia, politika. Átélt az emberiség sok buta skolasztikus dolgot s mi alatt Franciaországban felhangzott a szabadság, egyenlőség nagy jelszava: az alatt nehezédtek a nemzetre a legnehezebb bilincsek. S mi történt a tudomány terén? Legfeljebb annyi, hogy új kárpittal vonták be a filozofia és tudomány elrongyolt falait s az ember igyekezővén tulszárnyalni a természetet, röptült felebb felebb s eljutott a számítás határáig.

Régen azt hitték, hogy földünk szilárd alapon áll. Mi felvilágosodottabbak vagyunk s úgy tudjuk, hogy a föld és minden a levegőben libeg.

Nagy az előítéletek száma. Minden kornak, minden századnak megszületik a maga nevetséges előítélete, még mielőtt a másik elpusztult volna.

A régi tudósok által leírt allegóriák — mert szó szerint vették az emberek — sok előítéletnek adtak életet. Bizonyosra lehet venni, hogy a lélekvéndorlás, előérzetek, látományok előítéletekből erednek.

A történelem, mióta emlékezik, folytonosan csak emelkedésről és visszaesésről tud ugyegek, — valamint nemzetekről.

Az indusok, egyiptomiak, görögök és rómaiak alkottak; a perzsák, tatárok, góthok, a lovagok és papok segítségével romboltak. Mecsetek állanak ma ott, hol hajdan Plató és Aristoteles akadémiai állottak s ahol a spártaiak éltek, most vadállatok tanyáznak.

Mi lett a francia társadalom a nagy forradalom lezajlása után? Alig száműzték Napoleont, már visszatértek az emigránsok, jezsuiták, a demokrácia ellenségei sat. Wurmband elmondja a »Társadalom tragikomédiá«-jában Péter szultánnak: első rész: a papok elűzése; második rész: a szultán elűzése; harmadik rész: a világosság hirdetői vannak a trónon; negyedik rész: a felvilágosodott nép elűzi a világosság hirdetőit a trónról s kioltja a világosságot s járomba fogja, ostorozza önmagát, míg be nem áll a leg-tökéletesebb nyugalom, amikor ismét előjönnek a papok és trónját elfoglalja a szultán, amint kell a világ folyása szerint.

Az emberek között a legnemesebb: Jézus, egy isteni birodalmat akart létesíteni e földön; soha kezdeményezés nem indult meg tisztább elméből és jótékonyabb szívből. S mi lett belőle?

gosan felkaczaghassa a vezényszót: »Három!« Végre ezer késedelmezés, ezer incselkedés után, a melyek nyughatatlanágát felébresztették és nekem megengedték, hogy néhány csókot raboljak tőle, felkiáltottam: »Három!« A harisnya messzire elröptült. Ez volt aztán az eszeveszett öröm! Visszahajlott karjaimra és meztelen lábacskaí a levegőben hadonáztak. Nyitott szájakából, a melyben a kis gyöngyök fénylettek, vidám, zengzetes kacaj buzogott. Édes anyja, ki szintén nevetett, kis szünet mulva így szólt: »Mehülsz édes kis anygalm... Kérlek tartsd vissza őt!... Elhallgatsz te kis ördög!«

Veszekedni akart, de nem tudta komolyságát megtartani a szöke, vig, felpirult boldog arczocskával szemben. Ném reám pillantott és így szólt: »Nem lehet kiállani, édes jó Istenem, milyen egy gyermek!« Jól értettem, hogy ez azt jelentette: »Ugyan nézd, kérlek, mily szép, mily boldog, mily üde a mi gyermekünk, a mi kis férfuk, a fiu, mely mindkettőnké!«

Még évek mulva is kéjeleg az apa azon órák utóévezetén, a melyet bébével eltöltött: »Okos voltam — most, hogy hajam már ősz, megvallhatom, — hogy egyetlen ily kellemes pillanatot sem hagytam elosonni felhasználatlanul.« Sajnálattreméltó apák, kik nem értik, hogy annyira, a mennyire csak lehet, apák legyenek, kik nem értenek ahhoz, hogy a szőnyegen hempergjenek, hogy lovasdit vagy farkasdit játszanak, a kicsit levetkeztessék, ugassanak mint egy kutya, bölgjenek mint egy oroszán, gyermeket harapjanak a nélkül, hogy annak fájdalmat okozzanak és székek mögé úgy elbujjanak, hogy meglássák őket...

Az apa, kit Droz beszéltet, megfigyeli bébét újjátékok feltalálásában; közönséget képvisel, ha ő

Feleljen rá ki-ki magának. A leggonoszabb ördögök országa — mint a jámbor életük vélik.

A madarak évszázadok óta ugyanazon enyv által fogatják meg magukat. Jól mondja Luther: »A világ olyan éppen, mint az a részeg ember, akit ha egyik oldalon fölsegítenek a nyeregbe, a másik oldalon lebukik. A világ az ördögé akar lenni.«

Az emberiség folytonos előhaladásában sok nagy szellem hisz. Rousseau azt mondja: minden jó volt; pessimista theologusok s misztikusok csak rosszra átalakulást látnak s azt hiszik: rosszabb már nem lehet s a végétét talán holnap beköszönt. Én elviselhetőnek tartok mindent s remélem a legjobbat.

Ahol sok a fény, ott sok az árny. Hogy az állatias nyersség vagy tulfinomult gazságrosszabb-e? Olyan nagy kérdés, a mire nem könnyű, vagy talán nem is lehet felelni.

Hogy elődeinknél felvilágosodás dolgában sokkal jobban állunk, az kétséget nem szenved; de be kell ismernünk, hogy felvilágosodásunk hasonló egy olyan rosszul világított városhoz, amelynek kivilágítása még inkább feltűnteti a sötétben maradt részeket. Agyunk felvilágosodásával mintha sötétség költözött volna szívünkbe, lelkünkbe; a régi egyenes lelkűség, a jó indulat, szivesség, igazi emberszeretet — a vidámság ezen életforrása — mintha kiapadtak volna. Becsület tekintetében sem állunk sehogy. Tudunk ugyan róla sokat, beszélünk minél többet, majd minden ígretünket arra alapítjuk, de aztán eddig van — nem érezzük a becsületet. Szánkon hordjuk s ezzel eleget vélünk neki tenni. Amióta szépen, tudományosan beszélnék költők és tudósok az erényről, azóta nem igen gyakorolják. A humánitásról untonfelen hallunk hangzatos frázisokat s e frázisokhoz mérve a cselekedet: Pénz és pénz s ismét csak pénz.

E cikk elején volt szó odavetőg a lélek-vándorlásról. E tan hihetőleg úgy értelmezhető, hogy egyes állatok lelkei az emberekbe költöznek és viszont. Csakis így magyarázható meg a sok oroszán, hiéna, ökor, szamar, róka, birka, kutya sat. természet. Vannak született teherhordó állatok: a pórnép; vannak született háziállatok: az asszonyok; született majmok: a piperkőzők mindkét nemből; született pudlik, sőt egész pudli-familiák. Nézz körül és találsz még majmot, birkát, szamarat. Ne mosolyogj olvasó, mert mind ez komolyan van mondva.

Emberek soha sem építhetnek oly erősen, hogy a gonoszság, ostobaság le ne rombolja.

A felvilágosodás nem más, mint folytonos változat az előítéleteknek. Az emberiség rendeltetése az előrehaladás, tökéletesedés. Még mindig várható, várjuk is a jövőtől a nemzetek egyenlőségét na-

goktól. »Férjem,« — így áll egyik levélben — igazán nagyon jó. Bájós ügyetlenséggel tartja gyermekét. Milyen erőlködésbe kerül, ha fölemeli! Ha behozza nekem a kis paplanba göngyölt kicsikét, apró, félénk lépésben teszi, mintha a föld akarna megnyitni alatta. Aztán leteszi a drága kincset ágyamba, közel, egészen közel hozzám, egy szép himzett párnára. Felöltöztetik, diszítik őt és ha sikerül nekünk mosolyt csalni ajkaira, akkor ujjongunk örömmel. Néha fejünket kezünkbe hajtva, elmélyedve állunk a kicsiny előtt, férjem és én. Hallgatva figyeljük a kis rózsás körmű kéz bizonytalan, bájós mozdulatait, a mely a selymen mozog, és ezen játékban oly mély varázsát találjuk a boldogságnak és gyönyörnek, hogy valaminek történni kell, hogy megváljunk attól.«

Madame csufolja monsieur-t, ha mondja, hogy bébét a tudományos pályára hagyja lépni. De magában ő is foglalkozik már bébé jövőjével. Örömmel mondja: »Még most egészen hozzám ragaszkodik« és elképzeli magában, mint fog fia majd változatos viszontagságai után anyja karjaiba visszaröptülni: »Más ajkak fognak azon helyre tapadni melyet most csókjaimmal elborítok, el fognak törölni husz évi gyöngédséget. De ha mámorító, nehéz vándorlás után fáradtan és fázva hazatérsz, akkor sietni fogsz azon karokba, melyek valaha ringattak, ide fogod rejteni fáradt, szenvedő fejedet, a hol most nyugszik; kéni fogsz, hogy száritsam le könyeidet, hogy elfelejtsem veled az ut faramalmait és örömmelben sirva csókot fogok adni, mely vigaszt és reményt hoz neked.«

És komikus borzadályal teszi hozzá a fiatal anya: »Már négy éves! Alig birom már és csak néha néha engedí azt meg nekem, mert férfi-méltóság dolgában kezd érzékeny lenni.«

Éreztem mint ölel át mindkét karjával, de azt is, hogy mily hálás azért, hogy befedtem. A kabát nyílásánál kinyújtotta száját, én közeledtem az enyémmel. »Esik még apácskám?« — »Mindjárt eláll.« »Már!« Jaj milyen jó volt itt benned lenni. Hogy miként vésődik be az ilyen szó a szívbe! Talán kicsinyes az ilyen epizódokat elbeszélni, de oly boldogító a reá való visszaemlékezés. Ugy jöttünk haza mint a megázott pintyökék és mindkettőnkét jól összeszidták. Este, midőn kis fiam ágyában feküdt és én közeledtem hozzá, hogy megsókoljam és — hagyományos szokás szerint, — egy kicsit megcsiklandjam, megölelt és fülembé sugta: »Ha esni fog, újra megyünk együtt az erdőbe. Ugy-e édes apám?«

Az író az anyát is ezen gyöngéd viszonyban állítja bébével szemben. Az »egy fiatal anya levelei« hemzseg a bájós és a mellett élhető apróságoktól. »Férjem,« — így áll egyik levélben — igazán nagyon jó. Bájós ügyetlenséggel tartja gyermekét. Milyen erőlködésbe kerül, ha fölemeli! Ha behozza nekem a kis paplanba göngyölt kicsikét, apró, félénk lépésben teszi, mintha a föld akarna megnyitni alatta. Aztán leteszi a drága kincset ágyamba, közel, egészen közel hozzám, egy szép himzett párnára. Felöltöztetik, diszítik őt és ha sikerül nekünk mosolyt csalni ajkaira, akkor ujjongunk örömmel. Néha fejünket kezünkbe hajtva, elmélyedve állunk a kicsiny előtt, férjem és én. Hallgatva figyeljük a kis rózsás körmű kéz bizonytalan, bájós mozdulatait, a mely a selymen mozog, és ezen játékban oly mély varázsát találjuk a boldogságnak és gyönyörnek, hogy valaminek történni kell, hogy megváljunk attól.«

Madame csufolja monsieur-t, ha mondja, hogy bébét a tudományos pályára hagyja lépni. De magában ő is foglalkozik már bébé jövőjével. Örömmel mondja: »Még most egészen hozzám ragaszkodik« és elképzeli magában, mint fog fia majd változatos viszontagságai után anyja karjaiba visszaröptülni: »Más ajkak fognak azon helyre tapadni melyet most csókjaimmal elborítok, el fognak törölni husz évi gyöngédséget. De ha mámorító, nehéz vándorlás után fáradtan és fázva hazatérsz, akkor sietni fogsz azon karokba, melyek valaha ringattak, ide fogod rejteni fáradt, szenvedő fejedet, a hol most nyugszik; kéni fogsz, hogy száritsam le könyeidet, hogy elfelejtsem veled az ut faramalmait és örömmelben sirva csókot fogok adni, mely vigaszt és reményt hoz neked.«

gyobb egyenlőséget magában a nemzetben és az emberiség egységét. Mig ez bekövetkezik, sok század, sőt ezred is folyik el.

R. M.

Bíróság előtti ügyeinkről.

— Ellenvélemény. —

Dus László, városi főügyész ur e lapok mult heti számában apodictice azt a kijelentést teszi, hogy »a szóbeliség jelen alakjában époly káros a bírakra mint a felekre.«

Bár az új sommás törvény a merész vád ellen igen kevéssé szorult a védelemre, — elég czáfolata lévén a vádnak az egy évi kedvező eredmény — nem is a törvény védelmezésére, de a jogkeresők közönség megnyugtatósa czéljából bátor leszek egy néhány állítás téves voltát kimutatni.

A mi nevezetesen a tárgyalási határidők kifizetését illeti, a nagyváradi járásbírók sohasem voltak oly kedvező helyzetben, mint jelenleg, a keresetek egy néhány nap alatt elintézését nyernek, — s a tárgyalási határnap átlag egy hónapnál nem hosszabb időre tüzetik ki. Elég hosszú határidő ugyan ez is, de óriási haladás a régi 3—4 hónapos terminushoz képest.

Hogy tanuhallgatással most is lehet huzni az ügyet, az tény, de ennek nem a törvény, hanem vagy a felek rosszakarata, vagy a tanuk hanyagsága az oka.

A mig a tanuhallgatás mint bizonyítási mód fog szerepelni, — mindig lehető lesz az ügyek lebonyolítását tanukra való hivatkozás által késleltetni.

A felebbezési tárgyalásoknál kétségtelenül vannak mizériák, de nem oly ijesztő mérvben, mint cikkirő ur állítja, de ez sem a törvény, hanem a bírói létszám csököltségének rovására irandó. A felebbezési ügyek elintézésére 3 bírói állást kellene rendszeresíteni s legszebb rendben mennének az ügyek.

Ez ugyan első pillanatra nagy áldozatnak látszik az államkincstár részéről, de ha tekintetbe vesszük azt, hogy az új bélyegtörvény a bevételeket jelentékenyen fokozta s hogy Magyarország — ellentétben más államokkal, hol a bíróságokra ráfizetnek, — az igazságszolgáltatás-

ból még jövedelmet is huz, a bírói létszám szaporításának kérése csak jogos óhajnak tűnhetik fel.

Igaz, hogy a rendes perek hevernek, — de ez úsidők óta így van, s ez azon bajok közé tartozik, melyekért már panaszkodni sem szoktunk; az azonban szintén kétségtelen, hogy a Táblán és Curián gyorsabb lett az ügymenet, — s így ha talán több időbe is kerül egy ügynek elsőfoku elbírálása jelenleg mint ez előtt — a differenciát behozza a felső bíróságok gyorsabb intézkedése.

S ha mindehhez tekintetbe vesszük még azon megbecsülhetlen ujitást, mely a bírói belátásra bizza a bizonyítékok mérlegelését, s ha méltányoljuk az eskü- s ennek következtében a feltételes ítéletek eltörlését, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a törvénykezési állapotok nem hogy rosszabbodtak, de lényegesen javultak az új törvény által s ha van is hiba, ennek oka nem a törvényben, de a rendszerben rejlik s megfelelő létszám-emeléssel az igazságszolgáltatás — „járó kelő nádorok segélye nélkül is“ — legszebben virágozhat.

Dr. Fodor Gyula.

DR. ADORJÁN ÁRMIN

Ügyvédi irodáját

a Szent László-téren levő Diamandiházba (emelet, bejárat „Zöldfa“-utcán) helyezte át.

Egy jeltelen sir.

— Emlékezés egy gyermekbarátra. —

Az ember életének legszebb kora a gyermekkor; az a kor, midőn álmaink és ébrenlétünk felett az édes anya gondos szeme őrökdi, vigyáz; mikor még nem őrül meg agyunkat az élet gondjainak nehéz terhe, midőn a szív még csak örülni tud, mikor egy aranyos színű, himes szárnyu pillét el nem cserélnék semmi földi kincsért, mert a lélek, a szív még nem üzérkedik, mert még csak örvendeni és szeretni tud csupán.

Az apát ellenben, ki fiában másodszor él, legjobban sikerül jellemezni szerzőnknek. Fényes bizonyosságot szolgáltat erre nézve azon fejezet, ahol az apa lábadozó beteg gyermekéről beszél s pontosan leírja, mint falna az meg mindent, miután betegsége elmúlt. Vagy azon fejezetben, melyben az apa és fia közötti naponta előforduló czivakodásokat írja le: »Néha meglepett ágyamban, tettem magam, mintha aludnám, de ő meghuzta szakállamat és fülembé kiabált. Én úgy tettem, mintha nagyon megijedtem és boszut esküdtem volna. Most következett a dunyha alatti harc, a párnák mögötti elbuvás. Mint győztes utóljára megcsiklandoztam őt, megrázta magát és a boldog gyermekek vidám, önkénytelen kacagásában tört ki. Eldugta fejét vállai közé, mint egy tekenősbéka és kövér kis lábaival fenyegetett. Sarkán a bőr oly finom volt mint egy fiatal lány arcbőre. Mennyi csókot borítottam e kis lábacs-kákra, midőn este hálóingét a kályhánál fölmelegítettem. Eltiltották, hogy én vetkeztessem le, mert mint mondták, minden göröcsöt még szorosabbra kötök, semhogy feloldoznám. Ha megpirongattuk, hogy végre vége legyen minden pajkosságának, lassan lecsukódtak szempillái, orrlukai kitágultak, ajkai reszkettek és igyekezett könyeit visszafojtani. Össze kellett szedni magamat, hogy a készülőfélben lévő zivatart egy csókkal lecsendesítem, hogy a fájó szivecskét vigasztaljam, hogy felszárítsam a könyeket, a melyek kitörni készültek.

Lehetséges volna, hogy ily tartalmu könyveket már ne olvassanak? Hát igazán senki sem találna bennünk üdülést és gyönyört? Senki se merje a prófétát játszani. De annyit mégis merek előre mondani: hogy a gyermekszoba franczia költőjét előbb vagy utóbb újra elő fogják keresni, hogy eljön újra az ő kora. Hiszen egyedül a gyermek az, mely soha el nem évtül.

Boldogság kora: ti kedves gyermek-évek, hogy miért is tűntök ti el olyan gyorsan, olyan hamar. És ha már eltűntök, miért hagyjátok vissza szíveinkben az élvezett, az elvesztett éden nap-sugaras örömeinek fájó emlékeit.

— Miért?

Én is, kinek emlékei között a gyermekkorból nem tűnik elő a bársony függönyű gyermek-ágy, olyan bánkodással gondolok vissza a boldog gyermekkorra.

Pedig ha néha-néha gondolataim vissza szállnak a gyermek-évek szerény örömeire, felsohajtok és beismerem, hogy én is csupán akkor voltam boldog, hogy azok az eltűnt évek voltak az én legszebb éveim.

Boldog voltam a gyermekkorban én is, boldog voltam, mert volt szerető és gondos édes anyám, a ki engem dédelgetett, bálványozott, ki ellette vágyaimat, ki féltve ölelt keblére, ha olykor-olykor édes atyám érdemem szerint megfenyitni akart.

Régen volt e szép idő. Ma már mindkettő felett a sir domborul és csak kedves emlékeim között őröm alakjaikat.

Ti pufók, rózsás arcú, aranyfürtű, kaczagó, apró angyalok, ti születek szemefényei, ti gondtalanul gögicselő kedves gyermekek ti nem tudjátok, nem is sejtitek azt, mi a bánat, mi a nyomor, a nélkülözés, nem: mert van szerető születek, kiknek ti vagytok mindenük.

De vannak a földön olyan kicsiny apróságok is, a kiknek még a gyermekkorban sincsen örömlük, mert nincsenek szülőik, a kik őket becézzék, gondozzák, szeressék és a kedves otthon helyett ki vannak dova a rideg nagy világba; az idegen emberek közé kegyelem-kenyérre árván, elhagyatva, úgy az élet kegyetlen viharaitól mint a fáról tépett levél.

Ti selymes ágyakban szendergő, boldog gyermekek, kiknek minden gondolatát, vágyát, szerető szülék és fürge dadák várják, lesik, ti nem tudjátok azt, hogy minő sok sanyaruságokat rejt magában ez az egy szó: árva.

Ti nem tudjátok azt, hogy mit tesz éhezni, rongyokba burkoltan, fázva, beteg testtel koldulva járnai házról-házra. Ti nem tudjátok, mi a nyomor, mi a nélkülözés, mi az árvaság.

Ti boldogok vagytok, a ti álmotok egy-egy tündér-mese, gyermekkorotok egy-egy darab tündéralom, de az árva élete az sulyos, az nehéz.

A napokban kint jártam az olasz-i temető-kertben, hogy megnézzem szeretteimnek sírját és az Iványi-émléket.

Amint a sírok között jártam-keltem, eszembe jutott egy név: a Végh János neve, ki az árvák atyja volt.

Elindultam, hogy megkeresem sírját. Órák-hosszáig barangoltam a néma sírok között, de hasz. talanul, mert kutatásom meddő maradt. Nem találtam a Végh János sírját sehoh.

Nem akartam eltávozni a nyugalom hazájából addig, míg azt a sirt nem láthatom. Hogy célhoz juthassak, a temető csőszét kértem fel, mutassa meg ennek a gyermekbarátnak a nyugvó helyét. Elvezetett egy utszéli behorpadt sírhoz, a melyben állítása szerint Végh János pihen.

Én azt hittem, hogy a temető-csősz talán tévedett. Mert nem bírtam elhinni azt, hogy egy olyan humánus érzületű férfinak, ki minden vágyonát jótékony célokra hagyományozta, a sírja horpadt és jeltelen legyen és mintegy önként hagyta el ajkamat két kérdés: hát ez a kegyelet? a hála?

Nem tudom én, nem is tartozik reám, de mégis furcsának találom azt, hogy olyan emberbarátnak a nyugvó helye, mint aminő Végh János volt, teljesen jeltelen legyen.

Mért nincsen gondozva az a sir, a mely olyan nemes szívet takar és miért nem hirdeti nevét és lelkének fenkölt, nemes érzelmeit kőbe vésett, aranyos felirat?

Erre adja meg a feleletet az, akit illet.

Kiváncsiságom kielégítése után lehangoltan távoztam a temetőből; utam a Káptalansoron, az Ujsoron vezetett haza. Midőn a Schlauch-téren jöttem keresztül, szemembe ötlött egy szép és új emeletes palota. Homlokán ragyogó, arany betűkkel ez olvasható: »Városi árvaház.«

Kibékültem. Megtaláltam azt, a mit ott künt, a temetőben hiába kerestem: az érdemet hirdető emléket.

A városi-árvaház homlokán diszkeskedő két szó minden emléknél szebben hirdeti az emberi szívek nemes érzelmeit! az emberi tettek magasatos nagyságát és üdvös voltát.

Te férfiu, ki az emberi szeretet által emelt diszes hajlékban gondnok leszesz és mint ilyen az

apátlan árváknak atyjuk helyett atyjuk is leszesz, tanítsd meg azokat a gögicselő árva gyermekeket hálásnak lenni és fogaltasd imáikba azokat a fényes neveket, a melyeknek viselői felül tudtak emelkedni a mindennapi kufár-lelkek felé, szíveik nemessége és emberszeretetük által.

Ti jeltelen sírokban szendergő alapítói a városi-árvaháznak, aludjátok örök álmaitokat az Urban békén és csendesen! Neveiteket és nagy szíveitek nemes cselekedeteit az emberség okulására és buzdítására a legszebb emlék őrzi és hirdeti Szent László városában!

György István.

Kitünő orpheum

a „CSARNOK“ kávéházban.

Minden este változatos műsor.

Hildeg ételek, kitünő italok, pontos kiszolgálás.

Miniszteri döntvények.

— A mik a közönséget érdeklik. —

II-ik közzelvény.

Anyakönyvi-, házassági ügyek. Ha a hivatali kötelességben álló anyakönyvvezető hivatalától felfüggesztetik, az anyakönyvvezetői tisztségtől is felmentettnek tekintendő. (Belügyminiszter 92000. sz. a.)

Az 1895. október hó 1-je előtt kötött egyházi házasságok, melyek anyakönyvelése elmulasztatott, nem jegyezhetők be utólag az állami anyakönyvbe. (B. m. 92248. sz. a. De a születések, halálozások utólag állami anyakönyvvezethetők; l. az első közleményt.)

A házassági kihirdetés alól felmentés iránti kérvények, jegyzőkönyvek ivenkint 50 kros bélyeggel látandók el; a felmentési határozatok, valamint a gátló akadály alól felmentés iránti kérvények bélyegmentesek. (B. m. 90646. sz.)

Az anyakönyvvezető tiszteletdíja IV-ed oszt. kereseti adó alá esik. (B. m. 87091. sz.)

A házassulók a kihirdetést követő három napon belül is — a kihirdetés alól felmentést adni jogosított hatóság első tisztviselő engedélye mellett — köthetnek házasságot. (B. m. 92010. sz. a.)

A házassulók kiváló társadalmi állása nem elegendő ok arra, hogy a házasság az anyakönyvvezető hivatalos helyiségén kívül volna megkötendő. (B. m. 92024. sz. a.)

Egyéb ügyekben. A hol az érdekelt közbirtokosság a közös legeltetésre vonatkozó rendszabályokat az 1894. évi XII. t.-cz. értelmében megalkotni és foganatosítani vonakodik, ott a szabályok megalkotása és foganatosítása a községi testület kötelessége. (Földm. m. 64923/95. sz. a.)

Deregélyeknek hajózható vizeken való fenntartásához hatóság engedély szükséges még akkor is, ha kizárólag saját használatra szolgálnak. (Keresk. m. 33875/95. sz. a.)

Az erdő közeg, az erdőőr az eltulajdonított erdei termékek iránt házkutatást tartani jogosított, de csak az esetben, ha a tolvaj tetten kapott és folytonosan üldözött; ha az erdőőr ezen eseten kívül házkutatást tart, jogtalanul jár el s így eljárása közben büntetőjogi védelemre számot nem tarthat, az ellenszegülő vádlott tehát hatóság elleni erőszak miatt nem büntethető. (Curia bf. 8303/1895. sz. a.)

A rendőr-alkapitányok, fogalmazók minősítéséről. A köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. t.-cz. 5. §-a legalább is a jogvégzettséget és az államtudományi államvizsgálatot kívánja meg a városi rendőrkapitányoktól, jegyzőktől és a fogalmazó-gyakornokoktól. A közizagatás érdekében a törvénynek megszorított módon értelmezése mellett a rendőralkapitányi és a fogalmazói állásokhoz is a jelzett minősítést kellene megkövetelni; ugyanis a törvény 5. §-ának II. pontjában ezen kitétel „rendőrkapitányok“ és nem rendőrkapitány általánosságban veendő és így a megfelelő értelmezéssel, magyarázattal a „rendőrkapitányok“ kifejezés alatt nem csupán a rendőrkapitány, vagy — mint helytelenül szokott használni, rendőrfőkapitány érthető és volna értendő, hanem az alkapitányok is, miután az ellenkező nézet, vélemény megállapításához a törvényben külön rendelkezés, kitétel nincsen; a fogalmazó-gyakornokoktól a jogvégzettséget általában megkövetelni az 1883. évi I. t.-cz. 5. §-a, ha pedig már a fogalmazó-gyakornoknak a jogvégzettséget kell kimutatniok, tekintettel arra is, hogy a városoknál a fogalmazói állások a múltban volt, de megszüntetett jegyzői állások helyett rendszeresítették, tehát csak az elnevezésben, de nem a tiszti állások lényegében is történt a változtatás, szóval a

1895. november 18.

"HÉTFŐI ÉRTESETŐ."

fogalmazók jegyzői-állást töltenek be: kell szükség-keppen, a konkvenencia is úgy hozza magával, hogy a fogalmazók is jogvégeztet egyének legyenek, szóval az állások is a jelzett minősítéshez legyenek kötve. Azonban a m. kir. belügyminiszter a pályázók érdekében a kedvezményes törvénymagyarázatot gyakorolta, kimondotta az ellenkezőt, t. i. egy rendőrkapitányok, mint a fogalmazók jogvégeztettségét kimutatni nem tartoznak. Tekintettel a közelgő tisztújításra az addig közbeeső választásra is, — közzöljük a vonatkozó belügymin. határozatokat. A rendőrkapitányi állásokhoz a jogvégeztettség kimutatása az 1883. évi I. t. cz. értelmében nem kívántatik, ily értelmű kijelentést tett a belügym. egyik főispánhoz 1889. évben 53131. sz. leiratában, nem pedig azért, mert mint mondja az 1883. évi I. t. cz. 5. §-ának II. pontjában előforduló „rendőrkapitányok“ kifejezés csak a városok rendőrkapitányaira (főkapitányára) vonatkozik. (l. Magyar közgazdaság 1889. évfolyam 43. szám.) A fogalmazókat érdeklőleg pedig a belügyminiszternek X. megye főispánjához 13352/1886. sz. a. leírata a következő: Cz. L. h. i. i. díjnek beadványát, melyben panaszt emel az iránt, hogy a város által rendszeresített fogalmazói állásokra a törvény helytelen magyarázata folytán az 1883. évi I. t. cz. 3. §-ában előírt minősítést tartják megkivántatónak, Meltóságodnak, mint a kijelölt választmány elnökének oly megjegyzéssel küldöm meg, hogy az idézett törvényszakaszban körülírt minősítés a törvényhatósági joggal felruházott városok tisztviselői közül csak az idézett törvény 5. §-ának a VI. pontjában elősoroltakra, jelesül a polgármesterek, rendőrkapitányok s a jegyzőktől kívántatik meg, a városi fogalmazók tekintetében nem követelhető. („Magyar közgazdaság“ 1886. évfolyam 12. szám. 4. lap.) Közli: Sz. J.

hogy a kézműipar válságos helyzetéből kiemelkedhessék. Ha mindezt és az ezekkel kapcsolatos egyéb teendőket a kormány végrehajtja, meglesznek hazánkban is az önszegély előfeltételei és ekkor érvényesülhet a közmondásban foglalt azon igazság, hogy a kézműiparos boldogulása az ő saját kezébe van letéve.

Nagyon természetes, hogy az önszegélynek hatalmas büvejét nagyban fokozza az, ha a fogyasztó közönség is megteszi a magáét és csupán a helyi termékek iránti ellenszenvből vagy az idegen termék iránti rokonszenvből nem mellőzi az idegen áruk kedvéért helyi készítményeket, hanem a saját gazdasági érdekéből kifolyólag is hazai, illetve helyi termékekkel igyekszik szükségleteit fedezni.

Ez gazdasági érdeke minden fogyasztónak, mert vita alá sem vonható tény az, hogy a fogyasztó egyszersmind legtöbb esetben termelő is és így a saját érdekét is szolgálja azzal, ha a hazai és helyi termékeknek előnyt biztosít az idegen felett. Ettől is eltekintve a fogyasztás növekedése rendszerint az áru olcsóbb előállíthatására vezet, mert a kézműiparosra nézve is jelentékeny termelési költség-apadást jelent az, ha a szükséges anyagot nagyobb tömegben vásárolhatja meg és bár a kézműipar határai közt, a munkafelosztás előnyeit kihasználhatja, a mi pedig csakis a tömeges fogyasztás mellett lehetséges.

A kézműipar boldogulhatása tehát az állam, a társadalom és a kézműiparosok kezében van letéve és csakis ezek céltudatos egybehangzó működése biztosíthatja.

Dr. S. L.

A „Bazár“-étteremben minden csütörtök és vasárnap **ezigányzene.** Kitérő ételek és valódi hegyi borok; pontos kiszolgálás.

Dietrich J. és Fia
cs. és kir. udvari szállítók
budapesti cég
Tea-, Rum- és Cognac
bizományi raktára
NAGYVÁRADON
Olaszi, Fő-utca, KISS DÁVID urnál a különlegességi tőzsde mellett.

A heti krónikából.

— Részletek. —

„Művész hazája széles e világ“ mondja a költő, de a mai társadalmi élet az ellenkezőt bizonyítja. Gyakran megtörténik, hogy a négy folyam völgye nem biztosít megélhetést a magyar művészeknek, a ki a nemzeti nyelv ápolásából keresi meg kenyerét, s akkor hiába megy a „széles világba“, mert ott nem értik a magyar szót. A szerencsétlen Szakáll Antal valódi művészettel recitálta Shaksperet és szavalta nagy költőink műveit, de az élet olyan mostoha sorsba részesítette a kiváló művészt, hogy Shaksperje mellett gyakran kellett koplálnia. Kétszer akart önkézzel véget vetni hánytvetett életének, de mindkét esetben megakadályozta benne a véletlen. Most végre megváltozott a halál küzdelmes életétől s művész hazája keskeny sírja lett.

Előre monhatjuk, hogy az ezredéves kiállítás nagyszerű lesz, de most már azt az örvendetes eseményt is tudjuk, hogy nem fog deficizzel végződni. Gelléri Mór statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy eddig 200 fit fölösleg van, s így deficizzre nincsen kilátás.

Lueger ismét polgármesterré választották Bécsben, s a hírhedt antizsemita a kitüntetés újra elfogadta. Erre Fribeisz, kerületi főnök, a helytartó nevében felozlatta a községtanácsot. Lueger rendíthetetlen hívei nem hagyták annyiban a dolgot, hanem a Burg udvarába behatolva, botrányt inszczeniroztak.

A városi közgyűlés Hoványi Géza indítványára egyhangulag elfogadta az előirányzott költségvetést, mely a tisztviselők drágasági pótlékának megadását is kilátásba helyezi.

Huzella Gyulát, városunk egyik legtekintélyesebb kereskedőjét Ö Felsége kereskedelmi tanácsosi címmel tüntette ki.

Tokiót ismételten leverték, de ezuttal rutul mért majdnem utolsóának érkezett be; a

vereség azonban másodsor már nem sok előzetes fogadás felett döntött.

A hét különben legfőképen Sal Ferencz polgármester jábileumával, oglalkozott.

VASUTI KÖZLEKEDÉS.

Gyorsvonatok.			
Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad — Budapest.		Budapest — Nagyvárad.	
Veleceze indul	2 14 8 33	Nagyvárad érke	2 12 7 08
Nagyvárad ind	2 26 8 43		
Nagyvárad — Kolozsvár.		Kolozsvár — Nagyvárad.	
Nagyvárad ind.	2 20 7 15	Nagyvárad érke	2 19 8 38
		Veleceze érke.	2 14 8 33
Egyéb vonatok.			
Indulnak:			
Nagyvárad — Budapest.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Veleceze indul	10 37	11 10	—
Nagyvárad ind	11 04	11 32	2 22
Nagyvárad — Szeged.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind	4 25	7 30	10 20
Nagyvárad — Kolozsvár.			
	Személyvonat		V. v.
Nagyvárad ind	2 06	3 58	12 05
Veleceze ind	2 30	4 05	12 14
Nagyvárad — Arad.		N. Varad — Köt — Gyoma.	
	Sz. v.	Sz. v. V. v.	
Nagyvárad ind.	4 25	Nagyvárad ind. 6 55 1 40	
Nagyvárad — Érmihályfalva.		Nagyvárad — Belényes — Vaskóh.	
	V. v. V. v.	V. v. Th. v.	
Nagyvárad ind.	6 45 4 35	Nagyvárad ind. 4 25 1 48	
		Veleceze ind. 4 38 2 01	
Érkeznek:			
Budapest — Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	1 48	7 15	3 42
Veleceze "	2 12	—	4 04
Szeged — Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érke.	9 32	8 30	5 30
Kolozsvár — Nagyvárad.			
	Személyvonat		V. v.
Veleceze érke.	10 37	11 10	7 51
Nagyvárad érkezik	10 44	11 17	8 00
Arad — Nagyvárad.		Gyoma — Köt — N. Varad.	
	Sz. v.	V. v. V. v.	
Nagyvárad érke.	9 31	Nagyvárad érke. 10 05 8 00	
Érmi ályfalva — Nagyvárad.		Vaskóh — Belényes — Nagyvárad.	
	Vegyes v.	V. v. Th. v.	
Nagyvárad érke	8 10 8 14	Veleceze érke. 10 53 8 58	
		Nagyvárad érke. 11 05 9 09	

A vastagabb számok az e tí 6 órától reggeli 5 (ra 50 p.-ig terjedő éjjeli időt jelzik.

Utmutató a hirdetésekhez.

- Olvasó közönségünk iránti figyelemből betűrendben adjuk azon kitérő és szolid czégek névsorát, akiknek hirdetéseiből bő értesülést lehet szerezni a legolcsóbb bevásárlási forrásokról, vagy azon helyiségekről, ahol a legnagyobb kényelem mellett bő szórakozást talál a nagy közönség.
- A hirdetések mind számozva vannak és így elég csupán ezen utmutatót áttekinteni, hogy kiki gyorsan rátaláljon arra a forrásra, amely bevásárlási szándékát érdekli.
- Ausländer S.** (férfi szabó) 21. sz.
  - Breitner József** (petroleum-töraktár) K zép (Pável)-utca 40 sz.
  - Czeglédy Sándor** („Zöldia“ vendéglő, szálloda) 6. szám.
  - Erődi Herman** (czukrasz) 9. sz.
  - Farkas József** (müktész) 18. sz.
  - Flegman Armin** (női confectió) 20. sz.
  - Freyberger Albert** (női divat) 23. sz.
  - Friedländer Herman** (divatáru üzlet) 35. sz.
  - Fülöp Katicza** (vendéglős) 31. sz.
  - Grósz Henrik** (női confectió) 7. sz.
  - Hönigsberg N. F.** (füzkeresk.) 2. sz.
  - Jiraszek és Krausz** (mész és titzifa) 17. sz.
  - Itj. Kohn Sámuel** (női divat) 8. sz.
  - Kunz József és társa** (női divat). 1. sz.
  - Leitner Lázár** (divatár ház) 14. sz.
  - Légszeszgyár** 30 sz.
  - Leitner Márton** (női divat) 15. sz.
  - Mittheiler Ede** (férfi szabó) 4. sz.
  - Moskovits A. és fiai** (li-zraktár) 28. sz.
  - Mertz Nándor** (esemege-üzlet) 31. sz.
  - Meumann M.** (Lév.-i patota) ké z férfi ruhák I. sz.
  - Nemes Mihály** (női confectió) 3. sz.
  - Neumann M. Sándor** (kész férfi ruhák) 19. sz.
  - Nádor L. és társa** (cipő, kalapüzlet) 27. sz.
  - Stern Herman** („Korona“ kávéház) 29 sz.
  - Silbermann Márton** (divat és rőfös-üzlet) 26. sz.

Szanditz Adolf (női divat) 19. sz.
 Szilárdy és társa (férfiszabó) 11. sz.
 Schönberger Herman (csemege-üzlet) 13. sz.
 Stern Ignác (kész férfi ruhák) 16. sz.
 Silbermann Ignác (apró hirdetések) 24. sz.
 Ungár Jenő (könyvkereskedés) 5. sz.
 Wallerstein Ferencz (butorkereskedő) 23. sz.
 Weinstock Fülöp (ékszerész és órás) 25. sz.
 Weisz Ignác fia (aranyműves) 37. sz.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
 Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

NYILT-TÉR.

Az államtól engedélyezett

Magyar Osztály-Sorsjáték

az 1896. ezredéves kiállítás alkalmából Budapest.

90,000 sorsjeggyel, 21,490 nyereménnyel és egy díjjal.

Huzás Budapesten

1895. év december hó 6-ától 14-ig.

vételsorsjegyeket:

80.— 8.— 4.— koronáért

$\frac{1}{1}$ (egy egész) $\frac{1}{10}$ (egy tízed) $\frac{1}{20}$ (egy huszad)
 sorsjeggyért ajánl és szétküld.

Kapható K. Frankl Mari tőzsde-üzletében, Kereskedelmi palota,

Csak is teljesen tiszta s teljesen szagnélküli Hold petroleumot

(mely a legfinomabb kaukázusi nyers kőolajból készül versenyzik a legfinomabb császár olajjal.)

vegynék literenként

csak 18 kr.

5 és 10 liter kannákban

házhöz szállítva

az erre célra készített petroleum kocsikkal.

Főraktár 40

Nagyváradon csak is

Breitner Józsefnél

Közép (Pável) utcán 376. szám a.

Naponta friss

Csemege-szőlő

finom faj

alma és körte

legédesebb tiroli

MARÓNI

és mindennemű déli gyümölcsök.

Egy kosár 5 kiló csemege szőlő bár-hova bérmentve küldve 2 frt 40 kr.

BOROKAT,

a következő legolcsóbb árban árusítom.

1895. évi új-bor literje . . . . . 30 kr.

Kitűnő asztali ó-bor . . . . . 24 kr.

100 liter 21 frt.

Magyardi ó-bor . . . . . 32 kr.

Magyar di ó-bor I. . . . . 40 kr.

Asztali veres bor . . . . . 32 kr.

Mindennemű üvegelt csemege asszu, és pezsgő-borok, a legolcsóbb árban.

Kiváló tisztelettel

Mertz Nándor,

Nagy-Váradon, Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés.

H I R D E T É S E K.

ANGOL és BÉCSI DIVAT.
 Férfi- és gyermek-ruha raktár.

Neumann M. Sándor

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér, Poyvár-ház,
 a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Bel- és külföldi szövetek nagy választékban.

Mérték utáni megrendelések pontosan és jutányosan
 eszközöltetnek helybeli saját műhelyemben.

Telefon-összeköttetés. 10

Női kézi munkák

izléses kivitelben

s hozzávaló anyagok

óriási választékban

kaphatók 23

FREYBERGER ALBERT-nél

Olaszi, Bazár-épület.

Üzletelhelyiség-változtatás

következtében rendkívüli mélyen leszállított árakban kapható a már 50 év óta fennálló

Weisz Ignác és Fia

üzégnél Zöldfa-utcán mindenféle

arany és ezüst ékszerek és zsebórák.

Árjegyzék kivonat:

1 aranygyűrű 2 frittól kezdve.

1 arany lánc 8 frittól kezdve.

1 arany fülbevaló 1 frt 50 krtól kezdve.

1 arany óra 15 frittól kezdve.

1 ezüst óra 5 frittól kezdve.

Gyémánt és brilliant gyűrűk, karcsattok, továbbá ezüst evőeszközök, gyertyatartók stb. stb.

rendkívüli mérsékelt árakban

37

„KORONA“-kávéház!

Minden kedden és szombaton este

czigányzene.

Minden szerdán este

katona-zene.

29

FRIEDLÄNDER HERMAN

Nagyvárad, fő-utca, Casinó-épület
 ajánl legolcsóbban

gummi-czipőket,

esőernyőket,

mindennemű téli keztyűket.

WEINSTOCK FÜLÖP

újírás, ókszer- és látszerész
Nagyvárad, Szt.-László-tér 47. sz.
(Diamandi-ház.)

Javit és elad
mindennemű órákat
jótállás mellett.

Nagy választék
arany, ezüst, nickl,
álló, inga, keretes, ébresztő,
párisi, bura, iroda és schwarzwaldi
ÓRÁKBAN.

Mindennemű
arany és ezüst ékszerék.
Valódi G. Rodenstok diaphragma
S Z E M Ü V E G E K.

A legfinomabb
perescop üvegek, látszóvegek
és
más optikai tárgyak
nagy választékban.

Üzletemben rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek egy Rodenstok-féle
Refraktometer (szemvizsgáló-gép), melynek segítségével egy perc alatt meg-
tudható mily üveg szükségesnek. 25

„ADRIA“ malom raktárai.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy gőzhenger-
malmunk lisztjei, valamint

árpagyöngy és köleshántoló-malmunk örleményei

számára a Szt.-László-téren a „CSARNOK“ kávéház mellett fő-raktárt és
Fő-utcán, az Orsolya-szűszek zárdájával szemben fiók raktárt nyitottunk,
hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Midőn a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egy-
szersmind kérjük alanti árjegyzésünket tudomásul venni.

Moskovits A. és fia.

Új számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
12.50	12.50	11.50	12.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Régi számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2	8 3/4	9
12.50	12.50	11.50	12.—	11.70	11.40	11.20	11.—	10.80	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Korpalszt I. rendű 7.—, II. rendű 6.—, Fiuon korpa 3.80, Durva korpa 3.60,
Arpakorpa 4.20.

➡ Szász kilonként ingyen zsákkal. ➡ 28

Ugyanott naponta kitünő minőségű élesztő kapható.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ezen hirdetésekre felvilágosítás kapható

SILBERMANN IGNÁCZ

hirdetési közvetítő és elhelyező intézetében 24

Nagyvárad, Kapuczinus-utca 50. szám.

E provatban közölt hirdetések után minden szóért 2 kr. Bélyegilleték külön
fizetendő.

Egy német ajku neve-
lő. helyben előkelő ház-
nál alkalmazást keres. 1

Preperendiát végzett iz-
raelita nevelő alkalmaz-
ást keres, közel Nagyvá-
radhoz csakis vallásos
házban. 2

Ügyes fűszerkereskedő
segéd, ki a rövidáru szak-
mában jártassággal bír,
november 1-től felvétetik
15 frt fizetés és teljes el-
látás mellett. 3

Szilágymegyében egy 40
kat. holdas birtok jó kar-
ban levő épületekkel 5000
frt eladó. 4

40 éves intelligens nő
gazdasszonyi állást keres. 5

Egy szolid, fiatal leány
ajánkozik ezukrászdába
mint elárusító. 6

Megvételre kerestetik
egy jó karban levő ház,
mely 7%-ot jövedelmez, vé-
telár lehet 10.000—20.000
frtig. 7

Csinos pénztárosnők
azonnal alkalmazást nyer-
hetnek. 8

2000 frt óvadékkal ren-
delkező gazdatiszt meg-
felelő állomást keres. 9

Jó forgalmu szatócs-üz-
let családi körülmények
miatt azonnal átadandó. 26

Okleveles gépész évi
állomást keres. 11

Irodaszolgának ajánl-
kozik egy 20 éves fiatal
ember, ki jelenleg is ily
minőségben van alkalm-
mazva. 12

Csinos külsejű 25 éves
intelligens nő, magános ur-
hoz mint gazdasszony
ajánkozik. 13

Román nő előnyben ré-
szesül. Mint gazdasszony
kerestetik egy földbirtokos-
hoz oly nő, ki 1—2000 frt-
tal rendelkezik. Házasság
nincs kizárva. 14

Jó karban levő használt
butorok megvételre ke-
restetnek. 15

Kereskedelmi iskolai vég-
zett csinos külsejű nő meg-
felelő alkalmazást keres. 25

Kezdő fűszerkereskedő
segéd 8—10 frt havi fizet-
és mellett vidékre keres-
tetik. 17

Egy kitünő forgalmu vi-
dégi vendéglő, mely áll 6
szoba, étterem, kávéházból,
családi körülmények miatt
eladó, évi hasznóbér 1500
forint. 18

Francozia nevelő, ki
kitünően zongorázik, 500
frt fizetésre megfelelő ál-
lomást keres. 19

Nagy szálloda, mely
24 elegáns vendégszoba,
kávéház, étterem, nagy
táncsterem és melléképü-
letekből áll, előnyös fel-
tételrel mellet bérbe
adandó. 20

Bihar-, Békés- vagy
Hajdumegyében 1000-2000
holdas birtok bérletre ke-
restetik. 22

Ápolónő, képzett, ajánl-
kozik privát ápolás és masz-
szírozásra. Értekezni e ro-
vat vezetőjével. 24

Közel Nagyváradhoz jó
forgalmu üzlet, vendéglő
vagy tejgazdaság megvé-
telre kerestetik, rendel-
kező tőke 4000 frt. 27

Alapított 1802-ben.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Vászonraktár.

Szőnyegraktár.

Cs. és kir. udvari szállítók,
szabadalmazott

nagykereskedők és fehérnemű-gyárosok

≡ Nagyvárad aru-telepe ≡

Szt.-László-tér I.

ajánlják dusan felszerelt raktárukat

női ruha-szövet

és

selyem árukban,

valamint tiszta minőségű

vásznak, asztalneműek,
szőnyegek és függönyökben.

Nagy választék

Kész

Nagy választék

menyasszonyi kelengyékben.

Szállodásoknak!

Vendéglősöknek!

Asztalneműeknél árendedmény.

➡ Árjegyzék ingyen. ➡

➡ Minták bérmentve. ➡

12

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

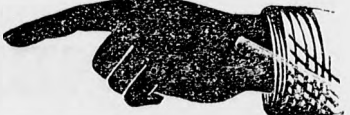

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

MITTHEILER EDE

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Olaszi, fő-utca.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni,
miserint egy nagyobb csoport angol szövetek jutányos
vétele azon kellemes helyzetbe juttatott, hogy képes vagyok
— míg ezek raktáromból el nem adatnak — mérték után a
legjobb szabásu és kitünően kiállított mindennemű

f é r f i -
r u h á t

a készen vett jó férfi ruhánál

 sokkal olcsóbban

előállítani.

Miért is tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy ezen
nem mindenkor kínálkozó rendkívüli kedvező alkalmat meg-
ragadva, engemet tömeges látogatásaikkal megszerencseltetni
méltóztassanak.

Midőn még a legszolidabb és legpontosabb kiszolgálatról
mindenkit eleve biztosítok, ajánlom magam

teljes tisztelettel

Mittheiler Ede.

Férfi-öltönyre, valamint téli kabátra és felöltőre való

s z ö v e t e k

méterenkint olcsóbban, mint bárhol. 4

Kész
női felöltők

és
ruhaszövetek

feltűnő
olcsó árban

Flegman Armin

divattermében

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca elején.

20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Ujdonságok

az 1895-96. évi őszi és téli évadhoz

NÁDOR L. és TÁRSÁ-nál

Zöldfa-utca **Nagyvárad,** Zöldfa-utca

Dr. Munk-féle bazár-épület.

A legjobb gyártmányu

férfi-, női és leánycipők

(a legnagyobb választék és legolcsóbb árak.)

Valódi vadász vízmentes Halina-csizmák.

Camaschnik és valódi orosz Galloschnik

főraktára.

Valódi Jäger tanár-féle alsó ruhák és minden-
féle szövött árukban nagy raktár.

Férfi- és fiu-ingek, nyakkendők gallér és kézelők, valódi
angolbőr- és kötött keztyűk, harisnyák, esőernyők, botok
pérez és szivartárczák, francia illatszerek, valódi Emai
ing, kézelő-gombok és nyakkendőfűk stb.

A legújabb valódi angol, olasz és Pless
kalapok főraktára.

Gráci Loden-kalapok és sapkák is nagy
választékban kaphatók. 27

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Korszakunk

!legnagyobb csodája!

A polgári házasság életbelépése alkalmával, mint előre
is tudva volt, a házasságok igen nagy számban fognak
történni; előre gondoskodva tehát, **menyasszonyi
kelengyéket** tömegesen szereztem be, amit is **potom
árban** bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére alant
felsorolt árjegyzék szerint.

LEITNER MÁRTON

divatáruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda kapuja mellett

Egy vég szépasségi vászon	ezelőtt 7.—	most 4.50
„ szépasségi schiffon	7.50	5.—
„ szépasségi kanavász	6.80	4.90
6 személyes damaszka garnitúra	5.80	3.55
Tiszta gyapju kelme 120 ctm. széles	—98	—50
„ „ 95 ctm. „	—64	—35
Női posztó (Damentuch)	1.30	—80
Jó minőségű szövetek dupla széles	—42	—25
Divatos Casmanosi barchetek	—48	—27
Jó mosó divat	—35	—21
Flanell barchet szintartó	—27	—16
18642 db „ 1/4 téli gyapjukendő dbja	6.25	2.80
986 „ 2 személyes paplan	4.75	2.50
64 „ matrác	7.80	4.—
1107 „ pokrócz	1.70	1.—

Maradékok minden csütörtökön 1/4 árban árusítatnak.

Szabókellék és ruhadiszek igen jutányos árban.

Női és férfi fehéreneműek, téli alsó ing és nadrágok, ágy-
garnitúrák, függönyök, szőnyegek és még az ide fel nem
sorolt számtalan cikkek fél árban lesznek elárusítva.

15

UJDONSÁGOK

az 1895. őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a legegysze-
rűbből a legfinomabb minőségig.

Most érkezett

női

confectió-
ujdonságok,

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlősebb női ruhák saját műtermemben
elsőrangú erők által készítettnek el,

SZANDITZ ADOLF

divatáruházában

Nagyvárad, Bémer-tér, Lévy-palota.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bér-
mentve.

19

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

Külföldi nagy bevásárlásról megérkezve

bátorkodom a t. cz. vevőközönség becses
figyelmét mellékelt árjegyzékemre annál is
inkább felhívni, mert

sikerült őszi bevásárlásom

folytán oly

remek és divatos

ujdonságokkal

állók rendelkezésére, melyek ugy takarékos-
sági, mint a divatnak kielégítő szempont-
ból nagyon ajánlhatók, amiről esetleg bárki
a legkisebb bevásárlásnál meggyőződhetik.

Kiváló tisztelettel

Silbermann Márton

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca,

a Zöldfa-szállodával szemben.

Vidéki megrendelések nagy
elővigyázattal eszközöltetnek.

Meg nem telelő áruk készsége
visszafogadtatnak.

26

Árjegyzék:

Cheviot dupla széles mé-
terje 30—45 kr.

Angol Cheviot 120 cm.
széles, méterje 75—80 kr.

Angol Cheviot 135 cm.
széles, mtrje 90—1.10 kr.

Női posztók és casánok
divatos színekben mtrje
62 kr.—1.30 kr.

Legdivatosabb svájci
selymek 90 krtól feljebb.

Kamgarn Beige és fekete
kelmék remek választé-
tékban.

Legujabb Melita Velour
du Nord és Lola bar-
chetek 1000-féle remek
színekben.

Goubelin, bourat és
ripsz garnitúrák, füg-
gönyök remek választé-
tékban.

Legjobb gyártmányu

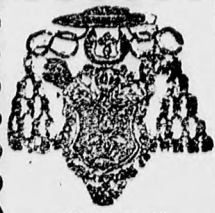
Chiffon és vászonneműek.

Dús választék

Plüch e bársony,
selyem és zsinórdiszekben.

Uri és női kész
fehéreneműek.

Nagy választék
csecsemőknek való
készletekben.

Főtisztelendő
Dr. SCHLAUCH LŐRINCZ
bibornok ur
Eminenciájának
szállítója.

Sziládky és Társa

NAGYVÁRADON,

Bémer-tér, Poyvár-féle ház.

Férfi-ruhák.

Midőn gazdag választéku angol és francia kelmék-
kel berendezett raktáramat a t. közönség figyelmébe
ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legujabb

eredeti divatcikkei

nagy választékban nálunk kaphatók és — tekintettel a
divat haladására —

a jó munka és izléses divat

keresztülvitelére a legkitünőbb erővel rendelkezünk

Szövetek mérték szerinti eladása gyári arakon.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk
és mintákkal szolgálunk.

Jutányos, határozott árak.

11

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a gáz-coaks,
mert a nehezebb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehe-
zebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor méter-
mázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk a város bel-
területén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a
mennyiben, ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor
nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1895. októberben.

Nagyvárad i légszeszgyár:
Az igazgatóság.

30

Telefon.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasút-vállalat

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyvárad i képviselet:

Haris Mór, Staroveczky-utca 42. sz.

Tűzifa-telep:

Várad-Velence, pályaudvar.

Ajánl száraz kitűnő minőségű hasábos

cser, gyertyán és bükk tűzifát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva

a legjutányosabb árak mellett.

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselet Staroveczky utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca,

Kádár és Kiss fiók-üzlete, Kishídő, Bémer-tér

Kiss Dávid dohánytőzsdéje, Fő-utca,

Tűzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

17

Telefon.

Legolcsóbb kész férfi-ruha raktár!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 24 év óta fennálló üzletemet ez év augusztus
óta szembe

a volt Glücksmann-féle üzlethelyiségbe helyeztem át,

és azt a mai kornak megfelelőleg ugy felszereltem, hogy bármely konkurencziával szemben versenyezhetek.

Megrendeléseket 24 óra alatt a legolcsóbb árban teljesítek és kész áruimat saját műhelyemben
a lepszolidabb határozott árak mellett olcsóbban, mint bárhol, árusítom.

Becsés pártfogásért esedezem továbbra is, maradok

teljes tisztelettel

Stern Ignácz, férfi-szabó.

16

Nagy raktár városi és utazó bundákban.

WALLERSTEIN FERENCZ

BUTORKERESKEDŐ

Zöldfa-utca **NAGYVÁRADON** Zöldfa-utca.
A „Zöldfa” szállodával szemben.

Ajánlja a t. közönség szíves figyelmébe dús választékú,
mindennemű és legjobb minőségű

kárpitos munkákból álló raktárát,
nemkülönb

fa- és vas-butorakat,

képek, tükrök,

függöny-rámák, hálószoba és ebédlő-berendezések a legegyszerűbb-
től kezdve a legfinomabb stílusú szilárd kivitelben, valamint a
legkülönbözőbb juta, rips, gobelin, talma, ottoman, bourette, creton stb.

szőnyeg-szöveteket,

melyeket eredeti gyári áron enged a t. közönség rendelkezésére.
Elvállal e szakmába vágó teljes

lakás-berendezéseket,

javitásokat és butorok becsomagolását, úgy helyben mint vidéken.

Legjobb gyártmányú zongorák és pianinok

folyton raktáron vannak.

Tűzmentes vas - pénzszekrények
a legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

Raktáramból egészen elkülönített osztályban **használt
butorok és egész berendezések** kölcsön kaphatók.

22

ERŐDI H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít mindenféle szakmájába vágó
megrendeléseket mérsékelt áron.

Vidéki küldeményeknél kitűnő csomagolás.

A beállott szezonra

megérkeztek:

a legdivatosabb angol és francia szövetek, selymek, továbbá különös szép választékban
francia, szintartó barchetek és flanelek.

Nagy raktárt tartok függönyök, valódi brüsseli, Velvet, Tapestry Axminster
stb. szőnyegekben és azok tartósságáért kezességet vállalok.

A legjobb hírnevű id. SIEGL KÁROLY Morva Schönbergi vászon és asztalnemű
gyárának bizományi raktárát bírván, e kiváló minőségű gyártmányt eredeti árakban
árusítom. — Valódi svájci himzések a legdiszesebb kivitelben, eredeti gyári árakban.
Mindennemű szabó-kellékek a legjobb minőségben, rövidárú u. m. női, férfi és gyermek
téli alsók, (Hanschild, D. M. C. és gumpoldskirchenei) pamutok, horgoló czérnák,
szallagok, díszek stb. dús választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Ifj. KOHN SÁMUEL A PROFÉTÁHOZ Szt.-László-tér (Sas-épület.)

SCHÖNBERGER HERMAN

csemege-üzlete

Zöldfa-utca (Farkas-ház.) **NAGYVÁRAD**, Zöldfa-utca (Farkas-ház.)

Mindennemű bel- és külföldi gyümölcsök nagyban és kicsinybeni eladása.

Mindennemű füstölt hús-árak, továbbá csemege-borok és likörök.

Mindennemű csemege-sajtok, túró és olmtúzi kvargli, déli gyümölcsök, tea,
rum és ezukorkák, kitűnő ugorkák.

Naponta friss kenyér és vaj kapható!

13

Kétségtelenül legelőnyösebben

vásárolhatni

szolid

és

izléses

uri-, fiu-, és gyermek-

R U H Á T

szabott árak mellett

NEUMANN M. czégnél

Nagyvárad, csakis Kishid-fő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK:

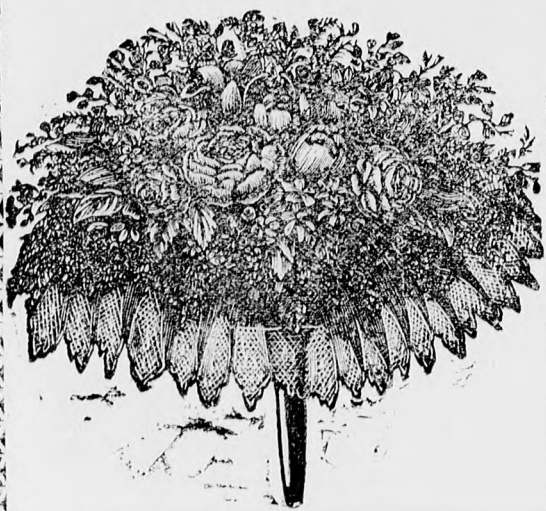
a monarchia minden nagyobb városában.

1

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyváradi-velencei

műkertészeti- és rózsá-telep.

Sürgöny-ozim: Virág-esernők:
Műkertészeti-telep Nagyvárad. Nagyvárad, Fő-utca (Bazár-épület.)
Telefon-összeköttetés.

Élő virágokból csokrok.

Csokrok: Mennyasszonyi, koszorulányi, bál vagy bármely alkalmi szép berlini papírtartóval 1 frttól 3 frtig.
Csokrok: atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig.
Csokrok: a legfinomabb kivitelben finom selyem tartókban 8 frttól 12 frtig, rózsá-, szegfű és Caméliákból, a mi ezelőtt 15-20 frtba került.
Csokrok: a legnagyobb mintának, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem csipke és atlasztartókkal 18-25 frtig, a mi ezelőtt 40-50 frtba került.

Élő virágokból koszorúk.

Koszorúk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1-3 frtig.
Baherkoszorúk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2-5-10 frtig.
Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és palma-lombokkal díszítve 10-25 frtig, a mi ezelőtt 35-40 frtba került.
Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítatik s a pontos elküldésért szavatosság vállalatik.
Azonkívül mintegy 50,000 drb szemzés által nemesített magas törzsű rózsá van készletben, mintegy 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbja 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60,000 drb gyökér nemes (vurcel echt) egy éves darabja 15 kr. 2 éves kiváló nagy bokrok drbja 30 kr., melyekről részletes faj és árjegyzék bérmentve kívánatra azonnal megküldetik.

18

UNGÁR JENŐ, előbb HÜGEL OTTÓ

ajánlja

könyv-, mű-, hangjegy-, papir- és írószerek raktárát,
minden e szakmába vágó cikkek dús választékban pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett kaphatók.

Ujjonnan berendezett gyorsajtó-nyomdájában mindennemű nyomtatványok, u. m. meghívók, belépti-jegyek, táncrendek, számlák, látogató-jegyek, árjegyzékek, étlapok, gyász-jelentések stb. gyors és izlésteljes kiállítása a legolcsóbb áron felvállaltatik.
Vidéki megrendelések pontosan, eszközöltetnek.

Kizárólag

kész női

felöltők

legnagyobb áruháza
Nemes Mihálynál
Nagyvárad,
Lévay-palota, Köröspart-Corsó.

Szabott árak! !Tulázelés nem létezik!

3

AUSLÄNDER S.

elsőrendű férfi-szabóüzlet Nagyváradon.

21

Legfinomabb kivitelű

öltönyök, paletot, körgalléros-köpeny és téli kabátok
mérték szerinti megrendelések mérsékelt áron.

AUSLÄNDER S. Szent-László-téren „Fekete Sas”
szálloda alatt.

Női felöltők

és

szőrme-gallérok,

ugyszintén

leány-köpenyek

a legnagyobb választékban és legjutányosabban
kaphatók:

GRÓSZ HENRIK

női felöltők áruházában

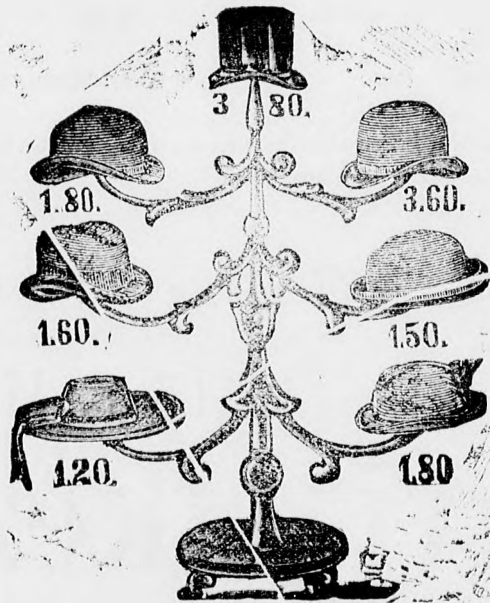
Nagyvárad, Zöldfa-utca 34. szám.

7

Leitner Lázár

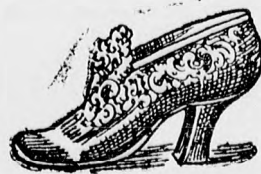
Nagyvárad, Zöldfa-utca

a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

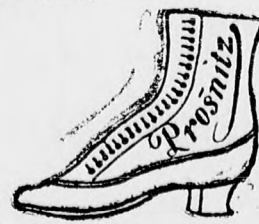

Nagyvárad, Zöldfa-utca,

a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

Első

kalap-, czipő-, fehérnemű

és

FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca, a „Zöldfa“-kávéházzal szemben

14

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsém a t. vevő közönség tudomására hozni, hogy
eddig a Weinberger-féle házban fennállott

fűszer- és csemegeárú-kereskedésemet

a Szent-László-tér

Zsiga-fundatio épületébe

(Magyar- és Kert-utca sarkán)

helyeztem át.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, a további pártfogást
kérvé, vagyok

Hönigsberg N. F.

Üzlethelyiség-változtatás!

HÖNIGSBERG N. F.

HÖNIGSBERG N. F.

A RENOVÁLT

„ZÖLDFÁ”

a legnagyobb kényelem!!

Éttermek, kávéház berendezése

a fő- és sékvárosi hason üzletekkel versenyez.

A modern kivitelben átalakított termek, szobák, egészen ujonnan festve és butorozva.

A renovált

ZÖLDFÁ

Biharvármegyében

ma a legelegánsabban és legczélszerűbben berendezett szálloda.

Mélyen tisztelt közönség!

Nem kiméltem költséget, hogy az elavult „ZÖLDFÁ” helyiségeit a mai modern igényeknek megfelelőleg berendezhessem.

Hogy ezen célom sikerült, bizonyítják a helybeli lapokban megjelent kedvező tudósítások és a nagy közönség elismerő nyilatkozatai.

Kitünő boraim és konyhám ajánlani felesleges, a mélyen tisztelt közönség évek óta ismeri; e helyen csupán a további pártfogást kérem.

Megrendelések

társas reggetire, ebédekre, vacsorára vagy lakomára

étlap avagy megállapított árak szerint mindenkor elfogadtatnak s figyelmesen kiszolgáltatnak.

Kivánatra külön díszes éttermek rendelkezésre állanak.

Havi étkezés.

Ebéd és vacsora egy óra 24 frt.

Áll: délben 3 fogás (közte egy sült) és vacsora, egy fogás étlapról választva.

Öt napon belüli napok leszámításba nem vétetnek.

Fűthető folyosók. Telefon.

Zónajegyek válthatók.

Minden csütörtökön és vasárnap

Hannza Miska és fia zenekara játszik.

Bővebb értesítés a körlevelekben!

Teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor,

a „Zöldfa” bérletje.